

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Pest'a 1—15 jan. 1868.

Nr. 1.

Anulu 1.

Ese de done ori pe luna ; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu, 2 fl. v. a. pe diumetate de anu ; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Catra p. o. cleru romanu.

„Pre presbiterii cei dintrn voi, i-rogu ca celu ce sum si eu presbiteru: **pasceti** turm'a lui Domnedieu cea dintru voi.“ (I. Petr. V. 1. 2.)

I.

L. IS. CR.! Intempinandu-ve p. o. confrati cu cea mai frumoasa salutare crestina, sî stringundu-ve cu caldura manele fratiesci pe noulu terenu de convenire, in consciinti'a deplina a misiunii nostre, venu a ve întrebá: Au nu sentiti notandu animele vostre in placere, dar totu de odata tremurandu de fiore sacra, candu cugetati la inalt'a diregatoría, in care v'au pusu nu omenii, nu angerii, ci ensusi Domnedieulu poteriloru?! Din-parte-mi a dese sentiescu, câ

„Pieptu-mi se aprinde si-arde, candu socotu
„La misiunea nalta, ce-are unu preotu!“

Au nu sunt curatu lucruri sante cele ce trebue se le privesca ochii nostri, se le atinga manele nostre, se le poftesca animele, sî se le vestesca buzele nostre?!

Locuinti'a nostra, asi poté díce laboratoriu nostru este cas'a lui Domnedieu, este sant'a santelor. Aici se scobore sî odihnesce in manele nostre Cristosu ca o sierfa misteriosa pentru espiarea pecatelor lumii; aici impartímu binecuventarea ce resca sî deschidemu canalele daruriloru domnedieesci poporului incredintiatu noue; *aici pascemu, aici saturamu turm'a cuventatoria cu cuventulu vietiei*, la care chiamare maretia voiu a ve trage acum mai vertosu atentiunea pretiuita.

Noue ne-a incredintiatu, Domnulu Cristosu p. o. confrati! mantuirea sufleteloru sale iubite, noue continuarea operei sale.

„*Datu-mi-s'a tota poterea . . . Dreptu acea mergundu, invetiati tote poporele . . . Si eca eu cu voi sum pana lu capetulu lumii.*“ (Mat. XXVIII. 18—20.)

Sî ce pretfose sunt lui Cristosu sufletele! Cîta ostenela, cîte doreri i-a constatu bunului pastoriu a le aflá, a le rescumpará! Cercati ve rogu a petrunde in misteriu lu intruparii, alu patimeloru sî alu mortii lui Cristosu. Priviti-lu culcatu in esle intre animale, priviti-lu fugindu in Egiptu, sî reintorcundu-se érase in Nazaretu; priviti-lu petrecundu in desertu in ajunu sî rogatiune, strabatendu apoi peste tote satele sî cetatile Judeci sî ale Galileei, predicandu pe campu, pe mare, in munte, pe strade, in case, in sinagoge, in baserica! Pentru ce tote aceste?! Ca se afle, ca se rescumpare sufletele pierdute!

O cale mai erá inca inapoi, dar grea, dar sangerosa, — calea la *Golgota*! Iubirea sufleteloru lu duce sî pe acést'a. Sî acum priviti-lu inaltiatu intre ceriu sî intre pamentu pe altariulu crucii; numerati — deca poteti — picurii de sange, ce se scurgu in valuri pe fruntea-i domnediesca; numerati ranele usuratorie, ce acoperu trupu-i strivitu; audîti alarm'a, batjocurile sî injurările furioase ale unui poporu nebunu, care lu ingana in dorerile-i sante; audîti baterea nadusîta a animei sale, ce se lupta in agonia; vedeti-lu binecuventandu inca odata lumca, plecandu-si capulu, sî — dandu-si sufletulu. Pentru ce tote aceste?! Ca se afle, ca se rescumpare sufletele.

Ba nu, inca nu e destulu! Se scobore, sî cerca sufletele chiaru sî sub pamentu, in limbu; ca se nu intrelase neci unu medilocu, ca se nu crutie neci o ostenela, a le aflá, a le rescumpará!

II.

Eca spre continuarea acestei opere maretie, acestei opere grele suntemu tramisi noi p. o. confrati! Cristosu ensusi ne tramite. „*Eu v'am alesu pre voi, si v'am pusu, ca se mergeti, si se aduceti fruptu, si fruptulu vostru se remana*“ (Jnu XV. 16). Sî ne tramite in ensusi loculu seu. „*Precum m'a tramisu pre mine Tatalu, si eu ve tramitu pre voi.*“ (Inu XX. 21.)

Ce misiune! „*Pentru ca suntemu colucratorii lui Domnedieu.*“ (I. Cor. III. 9.) in castigarea sufletelor!

Fericitu a fostu *S. Joanu botezatoriulu*, cà-ci pregatì calea Domnului, sî avú ocaziune, a-lu aretá poporului ca pre mnelulu lui Domnedieu, care sterge peccatele lumii. De trei ori fericitf noi! cari nu numai i pregatimu calea, ei chiaru lu ajutàmú in marea opera a rescumpararii, sî avemu nenumerate ocaziuni a-lu aretá poporului prin predicarea santei sale Evanghelie.

Redicati p. o. confrati! redicati ochii vostri la ceriu, la locuintiele ferícite, cari le-a pregatitu Cristosu celoru ce lu iubescu pre densulu. Câte sunt inca gole; cum ascepta dupa locuitori, cari se le impla; cum ofta angerii pre nouii consoci, cum i doresce Cristosu, ca se-i stringa la pieptu. In manele nostre este datu, a cresce sî a nutrí prin Evangelia cetatiani pentru acele locuintie ceresci, a marí cet'a angeriloru, a face destulu dorintiei lui Cristosu.

Dar prin predicarea cuventnului lui Domnedieu nu numai crescemu sî nutrimu cetatiani noui pentru patri'a ceresca; ci totu odata renoimu faci'a pamentului, sî impoporàmú lumea cu fapte nobili sî frumose, cari facu glori'a omenimii. Lucràmu sî inaintàmú pacea sî fericirea familiei, sustarea sî inflorirea statului, invetiandu pre omeni a fi parinti grigitori, ffi ascultatori, vecini buni, amici ajutatori in lipsa, detorisi de parola, creditoru crutiatori, cetatiani supusi, superiori drepti, activi pentru binele comunu, etc.

Nu ve sentfti miscati in animele vostre, o confrati! cà ni s'a datu o mostenire ca acést'a?! Cà suntemu din cet'a acelor'a, despre cari a vorbitu Domnulu poporului seu Israilu, — pastori dupa anim'a sa, pascundu poporulu cu intieleptiune sî invetiatura! „*Dá-voiu voue pastori dupa anim'a mea, cari ve voru pasce, pascundu-ve cu sciintia.*“ (Jer. III. 15.) „*Eca am datu cuvintele mele in gur'a ta; eca te-am pusu preste popore, ca se zidesci si se resadesci.*“ (Jer. I. 10.)

Sî deca nu vomu corespunde inaltei misiuni, la care ne-a alesu Cristosu dintre mfi?! Deca nu vomu pasce poporulu cu sciintia sî intieleptiune, deca nu vomu zidí sî resadí?! „*Vai mie! — eschiamo Apostolulu — deca nu voiu binevesti.*“ (I. Cor. IX. 16.)

Vai noue! deca nu vomu osteni in predicarea cuventului vietiei, la ce suntemu chiamati. „*Non pavisti, occidisti!*“ Deca nu amu pascutu oile cuventatorie ale lui Cristosu, deca reci sî indiferinti le-amu lasatu se pera din lips'a nutretiului spiritalu, vinovati suntemu peririi lor; dupa cum serie sî *S. Vasilii* cu pen'a sa de auru: „*Cel'a cui s'a incredintiatu diregatori'a de a invetiá, deca a neglesu a binevesti, se judeca de ucidatoriu.*“

Dar departe se fia de la noi sî cugetulu, a supune un'a ca acést'a despre membrii p. o. nostru cleru romanu, acelu cleru, care din speciale misiune domnediesca secele indelungate fu uniculu mangaiatoriu, uniculu conducatoriu, uniculu luminatoriu alu poporului nostru multu cercetatu, sî care sî astadi treba se scia, sî o scie de sicuru, cà cu fiacare sufletu, ce lu invetia, ce lu lumina, vomu avé *cu unu medulariu folositoriu mai multu in natune*, cà cu fiacare sufletu, ce lu castiga, vomu avé *cu unu patronu mai multu in ceriu!* Eu pare cà vedu pre fiacare din p. o. mei confrati zelandu asemene unui *S. Pavelu*, acestui urmatoriu credintiosu alu bunului pastoriu, care fiindu liberu, s'a facutu sclavu, ca se castige pre cei mai multi; totororu s'a facutu de tote, ca se-i mantuesca pre toti; (I. Cor. IX. 19. 22.) ba a doritu *a se face chiaru anatema pentru fratii si consangenei sei dupa carne!* (Rom. III. 3.) Asemene sentieminte trebuie se petrunda anim'a fiacarui preotu romanu, a se face, ca se dîcu asiá, sclavulu inaltei sale misiuni, a se face totororu de tote; ba a se face chiaru anatema pentru fratii sei de unu sange.

III.

Dar p. o. confrati! cu câtu este o functiune mai inalta sî mai santa; cu câtu sunt mai mari interesele, sî mai insemnate urmarile, ce le importa o diregatoria, cu atátu e mai de lipsa *studiulu*, cu atátu mai necesaria *pregatirea*. Dar functiunea nostra de predicatori ai santei Evangelie importa interese sî urmari neasemenatu mai mari sî mai insemnate, decátu tote cele pamentesci, cele trecatorie. Interesele sunt cele ale lui Domnedieu, sî urmarile decidatorie pentru eternitate. Ce respundiatate ne apesa! Ce studiu, ce pregatire ne oblega! Mi pare bine de a poté provoc'a in o materia ca acést'a la autoritate, cum este santulu parinte, cele-

bratu de baserica cu frumos'a numire de: *Crisostomu, gura de aur.* „*Pentru acea — dîce marele parinte — e de lipsa a intrebuintiá studiu forte mare, ca se locuesca in noi in abundantia cuventulu lui Domnedieu*“. (De Sac. c. IV.) Numai atunci va fi catedr'a, din care binevestimu, locu de binecuventare, pamentu de promisiune, din care curge miere sî lapte. „*Qui ascendit sine labore, descendit sine honore l'*“ o dîcala prea cunoscuta, sî prea adevărata.

Dar cum vomu face studiulu, cum vomu impliní pregătirea poftita, deca nu vomu avé la mana isvorele necesarie, manualele ajutorie?! Sî ce se fece ore la noi pana acum in privinti'a acést'a?! Nu voi a spune, me temu se nu rosiescu de rezultatulu pucinu.

Sum dar convinsu, cà am intempinatu dorinti'a a totu clerulu romanu, incependu edarea acestei foie eclesiastice, cari avendu de a publicá cuventari sî tractate din sfer'a elocintiei sacre, deca p. o. cleru mi va intinde sî elu mana de ajutoriu la implinirea operei intreprinse, a poté dá elocintiei sacre la romani acelu sboru, ce lu rechiana cu tonu imperativu misiunea maretia ce o avemu, sî inaintarea imbucuratoria, ce o feceramu in epoc'a mai noua, in tote ramurile literaturii natiunali.

Observu numai cu privíre la cuventarile publicande, cà nu le potu priví acele de operate, cari se le iec cineva inainte in or'a din urma, se le invetie de a rostulu, sî se le recite asiá cum sunt, turmei sale. Nu mi-a fostu — nu mi pote fi scopulu, a dá — ca se me esprimu astfelu vestmentu gata, ci a intinde numai materi'a din care se-si croesca fiacare vestmentulu dupa starea, preceperea, lipsele sî recetintiele ascultatoriloru sei. Preotulu, care nu se pregatesce cu consciintia la maretulu actu, ce arc de a-lu impliní, care nu medita ensusi, sî inca multu sî aduncu asupra temeii sale, acél'a nu va binevestí neoi odata cu acea ungere sufletesca, cu acea convingere sî caldura a animei, cari singure sunt in stare a incoroná ostenele cu rezultatu favoritoriu.

Se nu cerce dar nimene in cuventarile publicande alta, decâtu cea ce voru se fia, adeca materialu, sî indreptariu, care nu are scopulu, a-i face de prisosu, ci numai de a-i usiorá lucrarea propria.

Sî acum salutandu-ve inca odata p. o. confrati! sî stringun-

duve inca odata cu caldura manele fratiesce, ve rogu pre unulu fiacare cu cuvintele marelui Apostolu alu gintiloru: „*Predica cu-ventulu; mustra, certa, indemna cu tota indelunga-rabdarea si inve-tiatur'a.* (II. Tim. IV. 2—3.) „*La aceste se cugeti, intru aceste se remani, ca-ci acést'a facundu, si pre tine te vei mantui, si pre cei ce te voru ascultá!*“ (I. Tim. IV. 15—16.)

Éra Domnedicu care a datu cuvintele in gur'a profetiloru, care a alesu doispredece pescari, sî i-a tramisu spre cucerirea lumii; Domnedieu, sub a carui flamura santa sierbimu, pentru ale carui interese inalte ne luptámu, se reverse asupra modestei nostre intreprinderi rou'a darului seu cerescu, se conduca pen'a nostra, se tiesa ideele nostre, se spriginesca slabitiunea nostra, ca se sentímu sî noi cu *S. Pavelu, ca tote potemu prin acel'a, care ne da noue potere!*

Justinu Popflu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Predice de dominece si serbatori.

Serbatoarea taiarii impregiura sî a anului nou.

Predic'a I. cu privire la anulu nou.

(de Iustinu Popflu.)

Se privimu inapoi, — Se privimu inainte!

„Domne! lasa-lu sî intru acestu anu; sî de va face fruptu, binc; éra deca un, lu vei taiá in venitoriu.“ (Luc. XIII. 8—9.)

Pentru ce sunt Iub. Crest. pomii in gradinele sî viiele, prin semena-turele sî pe campiele nostre?! Pentru ce i plantámu, pentru ce i udámu, pentru ce i curatímu, pentru ce i grigimu?! Au nu pentru acea, ca se resplatesca ostenele sî grigea nostra prin frupturi dulci sî gustuose?! Sî deca pomulu nu respunde acceptarii nostre, deca primaver'a lu afla fora flori, deca ver'a sî tom'a lu ajunge fora fruptu, lu iertámu pote unu anu, pote doi, in sperare, cà dora mai este in elu potere de vietia, dora, va aduce fruptu; sî deca nu aduce, ce e mai firescu, decátu cà punemu secu-rea la radecina, lu taiámu sî ca pre unu lemnu nefolositoriu lu aruncámu in focu?!

Asiá fece sî domnulu viiei, despre care vorbesce Mantuitoriulu in asemenarea sa frumoasa la *Luc'a XIII. 6—9.*

„Avea orecine unu smochinu plantatu in vii'a sa, sî a venitu cautandu fruptu intru elu sî nu a aflatu; sî dîse viiariului: eca trei ani sunt, de-

candu veni cautandu fruptu in smochinulu acest'a, sî nu afli; taia-lu pre elu, pentru ce se cuprinda pamentul? Éra olu respunsiendu a dîsu : *Dòmne! lasa-lu sî intru acestu anu; sî de va face fruptu, bine; éra deca nu, lu vei taia in venitoriu!*⁶

Dar acum cine se nu veda Iub. Cr. unde tientesce Mantuitoriulu cu asemenarea acést'a, luata chiaru din victi'a nostra?! Cine se nu intielega, cà asemenarea vorbesce su numele smochinului, despre noi omenii?! Ah, de câte ori a cercatu Domnedieu in noi fruptulu fapteloru bune! dar pote in sedaru, totu in sedaru! Cine scie anulu, candu aprinsu de mania drepta pentru nefruptuirea nostra, va hotari a ne perde in foculu eternu?! „*Totu pomulu, care nu face fruptu bunu, se taia sî se arunca in focu.*“ (Mat. VII. 19.)

Unu lucru e acest'a Iub. Cr. care ne pune la cugete seriose; unu lucru decidatoriu peste victia sî morte, demnu a-lu luá in socotintia câtu mai desu, dar mai vertosu in dîu'a de astadi.

Eca suntemu érași la pragulu unui anu nou; la spatele nostre mai multu érași cu unu anu, ce ne-a parasitu, fora a se mai reintorná in veci; inaintea nostra unu venitoriu intunecosu, necunoscutu. Eca cu unu pasu mare ajunseramu mai aproape de mormentu, mai aproape de eternitate. Unde este moritoriulu, care intr'o clipita serbatoresca ca acést'a, se nu si-faca intrebarea : Ore câti asemene pasi inca? Cercat'am ore in anii scursi ai victiei mele a ajunge tient'a crearii mele? Calea, pe care inaintu, duce ea ore la fericirea séu la osend'a eterna?! Ore nu ar fi bine a me reintorce, pana inca nu e tardîu, pana a nu mi bate inca or'a de pornire pe calea nefinita a eternitatii, de unde nu e reintorcere?!

Ca se potemu respunde la aceste intrebari insemnate, veniti I. A. *se privimú inapoi*, se aruncámu o privire peste anii trecuti ai victiei nostre, sî se cercámu, adus'amu ore frupturi corespunditorie asceptarii Domnului sî D.dieului nostru?! despre ce in partea I. Veniti apoi *se privimú inainte*, sî se socotimú, cà anulu acest'a e pote anulu nostru celu depe urma, prin urmare se grabimú pana inca nu e tardîu, a produce frupturi demne de victi'a eterna; despre ce in partea II. Fiti cu luare a minte.

I.

Vii'a despre care vorbesce Mantuitoriulu in asemenarea amintita, este I. A. sant'a baserica; domnulu viiei este Domnedieu, pomii suntemu noi crescinii, frupturile, cari treba se le aducemu sunt faptele bune, viiarulu sunt santii din ceriu, sunt preutii depe pamentu, cari porta grige de vii'a Domnului, sî prin rogatiunile lorú cerca a inblandî man'a domnediesca, se nu taie pomii nefruptuitori, se ascepte inca, dora voru aduce fruptu.

Oh fericita viia, care are unu domnu, ca acest'a; oh fericiti pomii, pre cari ne-a plantatu ensusi D.dieu cu drept'a sa, ne grigesce prin santii sî preutii sei, ne uda cu rou'a daruriloru sale ceresci, sî ne nutresce cu san-

gele seu prea santu. Oh fericiti pomi! pentru cari Domnul se nasce in ése, traesce in lucru sí ostenela gonitu sí blastematu, sí more in sangele seu pe cruce. „*Ce votu face vietii mele, — díce Domnul — sí nu am facutu ei!*” (Is. V. 4.)

Ci Domnul a venitú din anu in anu a cercá in noi fructulu fapteloru bune, sí ce a aflatu?! Unde sunt fructurile, ce le-a asceptatu?! Se primu inapoi, se aruncámu o privire peste anii trecuti ai vietiei nostre!

Ah! nu e pote unu anu, nu o luna, nu o dí, nu o ora, care se nu ne acuse cu necredintia catra D.dieu; nu e pote unu medulariu alu trupului nostru, care se nu lu fimu folositu de midiloeu spre calcarea mandateloru d.dieesci; nu e pote unu locu, unde amu pasítu in vietia, care se nu fia marturi'a foradelegiloru nostre!

Deca ar stá cineva I. A.! pe tiermurea unei ape pline de auru, de argintu sí petre scumpe, sí ela totusi nu si-ar culege sí aduná alta, decâtu scoica sí molu, au nu l'amu tiené de natarau pe unu omu ca acest'a? Nebunele! i-amu díce lui, noroculu jace in manele tale, sí lu lasi a scapá; ¡ai poté scote lucruri pretfose din sinulu acestei ape, sí te indestulesci cu nimicuri pruncesci. Ci nu grabiti cu judecat'a I. A.! acesti nebuni suntemu noi ensii-ne. Se primu in deretru peste tempulu trecutu alu vietiei nostre; asemenea fu acel'a unei ape, ce se scurse cu rapediune inaintea nostra, noi steteramu pe tiermurea ei, sinulu ei cuprindea odore imbelsiugate, cari poteau se castige sufleteloru nostre fericire sí bucuria eterna; dar vai! noi amu despretiuitu aceste odore pretfose, pentru de a alergá dupa lucruri pruncesci sí desierte!

Despre tota clipit'a vomu dá odiniora sama inaintea lui D.dieu, sí totusi câte ore, câte díle, câte ani amu petrecutu in lene sí molitiune trupesca, in nesatiu de mancare sí bentura, in sudori sí grigi pentru fericirea, ce ni o intipuiamu in sedaru in lume; sí unde sunt anii, unde dílele, unde macar orele, in cari se fimu lucratu, se fimu ostenitu ceva sí pentru sufletele nostre nemeritorie?! Chiamati la o vietia eterna, nu suntemu decâtu caletori pe pamentu; sí totusi cum ne-amu lipitu de aceste lucruri trecatorie, câte pericluri amu infruntatu, cu câte greutati ne-amu luptatu, câte sarcine amu portatu; si pentru ce?! Numai se castigámu cunun'a vescedítoria a maririi sí fericirii lumesci, ale carei flori le va palí mortea intr'o clipita cu suflarea sa ghiaciosa; sí pentru de a ne castigá cunun'a nevescedítoria, pentru de a ne pregatí unu locu cátu de micu in casa parintelui cerescu, in patri'a nostra eterna, adus'amu ore macar o singura sierfa, infrenatu-ne-amu macar o singura pofta, facut'amu macaru unu singuru pasu?! Decáteori sorele resarindu ne-a aflatu in pecatu, sí decáteori apunendu ne-a lasatu in altu pecatu! Faciele nostre le-amu spalatu in tota díu'a, vestmintele nostre lutose le-amu schimbatu cu altele curate, ma sufletele nostre intinate prin pecate le-amu portatu lune, ani intregi, sí ah! le portámu pote sí astadi, fora a le spalá sí a le curatí prin ap'a penetintiei

adeverate! Fomea trupurilor noastre amu grabitu a o stemperá cu mancare, sî cîte ore seumpe amu resipitu petrecundu-ne in ospetie; sî sufletelo nostre?! aceste le-anu lasatu se mora fora nutretiu, candu jacea numai câti-va pasi dela noi, pe altarielo nostros, panca victiei! Sunetele doiose ale clopoteloru, ca nesce viersuri, ce parcau cá venu din o lume mai inalta, ne chiamau in tote dominecele sî serbatorile in cas'a lui D.dieu, in s. baserica spre rogatiune sî inchinatiune; sî noi acceptamu anume aceste dile sante, nu pentru de a mari cu cantari sî fapte bune numelo lui, ci pentru de a cercetá jocurile, a ne resipi averea, a ne mesteca in societati stricate, a seduce nevinovati'a.

Sî medulariele trupului nostru, cari ni le-a daruitu D.dieu spre a le sierfi intru sierbirea lui, au nu le-amu intrebuintiatu de totu atáte mediloce spre calcarea mandateloru lui, de totu atáte arme spre vatemarea bunetatiei lui?! Limb'a nostra decáteori o-amu folositu spre vorbe sî cantece nespalate, spre mintiuni sî juraminte strembe, spre clevetirea deapropelui lui D.dieu! Gur'a nostra ce a fostu alt'a, decátu cum díce profetulu: „o gropa deschisa“ (Is. V. 10.) din care aburiá necurati'a sufletului stricatu?! Urechiele nostre decáteori au privitu cu pofta lucruri, despre cari díce Apostolulu, se nu se neci amintosea intre noi! Petiorele nostre decáteori au genunchiatu naintea mamonului, ca evreei naintea vitielului de auru, sî au calcatu dreptatea, rosínea sî drepturile altor'a! Capetele nostre decáteori le-amu frantu in cugete sî planiri reutatiose! Animele nostre decáteori au fostu cuibulu sentieminteloru necurate, a urei, a isbendei, a maniei, a poftiei, a sumetiei! Sî manele nostre?! Ah! pote cá nu le-amu scaldatu chiaru in sange de omu; dar decáteori le-amu intinsu dupa lucruri oprite, sî amu apesatu pre cei nevinovati, séu amu trasu usura nelegiuita dela cei seraci, sî amu cumparatu séu vendutu dreptatea legii!

Sî loculu, fiacare locu, unde amu pasitu in vietia, au nu este elu marturi'a foradelegiloru nostre?! Casele sî curtile (ocolorile) nostros, stradole, piatiulu, ospetarielo (birturile), boltele, agrii, locurile de jocu sî de petrecere aru sci povesti multe lucruri triste din vietia nostra. Ma baseric'a, chiaru baseric'a acést'a santa, remasu-a macar ea nepetata de foradelegile nostros?! Ah! decáteori nu amu venitu pontru alta la acést'a santa locuintia, decátu ca se ne aratámu lumii, sî se ne pascemu ochii pe faciele altor'a!

Vai! suflete alu mieu, ce ai facutu? Patime sî pofte rele, la ce m'ati rapitu?! Am traitu 15, 30, 50, 70 de ani, dar ce folosu? Cá astadi aproape pote de capetulu vietiei mele sum silitu a strigá cu S. *Augustinu*: oh ani! in cari nu am iubitulu pre D.dieu; oh ani! cari i-am petrecutu in sedaru! Pana candu asiá, ore pana candu?!

Cetimu I. A. despre *Tamberlau*, unu voivodu alu tatariloru, cá decáteori voiá se cuprinda ceva cetate, lasá a se plantá mai antáiu unu stendariu albu asupra cetatiei, spre semnu, cá deca i se voru supune locuitorii

cetatii de buna voia, voru fi scutiti de tote urmarile mai triste. Candu acést'a nu folosea, lasá a se plantá altadí unu stendariu rosiiu, spre semnu, cá va trago la pedepse aspre pre toti locuitorii, deca nu se voru plecă de buna voia naintea lui. Sî nefolosindu neci acést'a lasá a se plantá a treia dí unu stendariu negru, spre semnu, cá va prefacc tota cetatea in pravu sî cenusie, sî va ucide pre toti locuitorii ei!

Astfeliu face sî D.dieu cu cuccirca pccatosiloru. Mai antáiu cerca a-i castigá prin daruri sî binefaceri; deca acést'a nu folosesce, cerca a-i intorce prin mustrari sî pedepse; sî candu nu folosesce neci acést'a, planta stendariulu negru, adeca tramite mortea, sî i perde in foculu eternu!

Ah! ore pana candu se va intinde indurarea lui peste noi? Ore aprinsu de mania pentru peccatele nostre, nu a hotaritu acum perderea nostra? Ore adi, chiaru in or'a acést'a, nu a datu acum angeriloru sei mandatulu infricosiatu: Mergeti, taiati pomulu nefruptuitoriu, sî lu aruncati in foculu de veci!

Ah nefericitoru pccatosi! o dí, o ora, pote chiaru dñu'a de adi, pote chiaru or'a de acum va decide despre sortea vostra eterna, sî voi stati linisciti?! Braciulu lui D.dieu e redicatu, fulgerulu e gata; o clipita! sî va cadé uciendu sî nemicindu pe pamentu, sî voi stati nemiscati?! Ah! ore pre cari, pre cari i va loví dintre noi?!

Domne! retiene-ti, retiene-ti inca judecat'a direpta! Indurare! indurare! Tu care ai iertatu Ninivitoru, care ai cautatu la lacrimile santului Petru, sî din Saul, gonitoriulu numelui teu, ai facutu vasulu teu alesu, ierta-ne, oh ierta-ne sî pre noi macar inca in anulu acest'a, ca se aducemu tñe prea bune Parinte! frupturi de penetintia adevcrata, ca se nu perimu in eternu noi fiii tei, eredii vietiei de veci!

I. A. Domnedieu e bunu, e indelungu rabdatoriu potemu strigá sî noi cu profetulu Ieremia: „*Indurarile Domnului . . . ca nu ne-amu nimicitu.*“ (Plang. VII. 22—23) dar pote cá anulu acest'a e anulu celu mai depe urma, ce ni l'a datu D.dieu spre intorcere, prin urmare se grabimu pana inca nu e tardñu, a produce frupturi demne de vietia eterna; despre ce in partea II.

II.

Vietia este asemene I. A. unui tñrgu de tiera; grabesce a-ti cumpará cele ce ti sunt de lipsa, pana tiene tñrgulu, cá deca a trecutu, nu mai poti cumpará. Astfeliu e sî cu vietia, cu acea destingere, cá deca trece odata unu tñrgu, vene altulu, cea ce nu ti-ai cumparatu atunci, poti se ti cumpari acum; ma trecundu odata vietia, nu vene alt'a decátu cea eterna, fericita séu nefericita in veci, dupa cum tí o-ai pregatitu in lumea acést'a. Tempulu tñrgului e detiermunitu, lu pote scí fiacine, câtu tiene, candu se incepe; ma unde e moritoriulu, care se scia, câtu i va tiené, sî candu i se

va curmá firulu vietiei?! „*Cá umbra trecatoria e vietí'a nostra, sí nu e intorcere capetului nostru.*“ (Intiel. II. 5.)

Cáti au fostu sí numai in parochi'a acést'a, cari au serbatu anu impreuna cu noi acést'a serbatoro santa; sí estempu?! . . . Estempu o serbeza pote in ceriu, séu! . . . séu! . . . mi groza se ve spunu. . . Séu plangu in foculu eternu tempulu, ce l'au pierdutu in sodaru. Plangu, sí voru plange fora capetu, inchisi dela mosí'a ceresca, apesati de blastemulu lui D.dieu. Plangu sí voru plange fora sperare, cà-ci acolo nu mai este locu de penitintia.

Ce ferici suntemu noi pe lenga acestia! Eca ni s'a mai daruitu tempu, a lucrá pentru mantuirea nostra. Suntemu din darulu lui D.dieu la pragulu unui anu nou; trece-vomu ore peste midiloculu, séu ajunge-vomu capetulu lui? acést'a e tain'a lui D.dieu. Mortea si-va face sí estempu cursulu seu in giurulu pamentului; va veni in tota imperatí'a, in tota cetatea, in totu satulu. Galfeda ca cer'a, uscata ca scheletulu, cu sabia fulgeratoria se va aretá de securu sí in cetatea nostra. Primavera' a inca nu va aduce florile sale, rundunelele inca nu se voru reintorce la cuiburile loru, sí acum unii dintre noi nu voru mai fi. Cine scie, la a carui usia va bate mai antáiu?! Cine scie, grop'a ce se va sapá mai de curendu in cemeteriu, nu va fi ore a cutarui dintre noi, cari suntemu adunati adi in acést'a s. baserica?! Dora a mea! Dora a ta! „*Eca judocatoriulu sta inaintea usiei*“ (Iac. V. 9.) Ce se facemu dara? De ce se ne apucámu?!

Unu invetiacelu veni odata la invetiatoriulu seu, sí i puse intrebara; Invetiatoriule! spune-mi, ore pana candu potu pecatú' inca?! Invetiatoriulu i respunse: Pecatuesce pana candu voesci, numai te intorce cu o dî inainte de morte! Plinu de bucuria plecá acum invetiacelulu mai departe; dar de odata i vene ceva in minte, lu cuprinde neodichna, reintorna sí intreba: Invetiatoriule! dar ore candu voiu mori?! Invetiatoriulu i respunse: Acést'a nu ti-o sciu spunc; pentru acea nu ti potu dá altu sfatu, decátu se incepi a te pocai inca de astadi, sí se traesci in fiacare dî, ca sí candu acea ar fi dîu'a ta cea mai de pe urma.

Asiá face I. A. asiá trebuie se faca crestinulu adevratu. Diregatorii, candu se temu cà va veni imperatulu in tiera, sí va cere dela densii dare de sama despre portarea diregatorieci, ce li o-a incredintiatu, grabescu a-si aduce in rondu protococele sí scrisorile, sí cu diligintia indoita se nesuescu a suplini causele, a caroru implinire o amenau depe o dî pe alt'a din lene séu nebagare de sama; ca nu cumva sosindu imperatulu, se-i afle negatiti, sí se fia judecati ca servi leniosi sí necredintiosi. Vedeti, cáta ingrigire porta omulu sí pentru binele seu pamentescu; cum?! unu sufletu avemu, unu sufletu nemoritoriu, pote in or'a venitoria lu va cere Domnulu in sama dela-noi, sí poté-l'amu lasá ore, ca se pera in veci?! Cum nu ve cutremurati, candu ve aduceti a minte de iadulu, ce e eternu, de vermele, ce nu more neci odata, de fiacar'a, ce nu se stinge neci candu?! Ah infricosiatu lucru, ca unu sufletu crestinu, rescumparatu prin scumpulu sange alu lui

Cristosu, spalatu in bai'a santului botezu, sî infrumsetiatu cu atâte daruri domnediesci, se fia aruncatu dela faci'a lui Domnedieu in foculu, care arde in veci, — in veci!

Nu me indoiescu I. A. că ve infiorati a sî cugetá un'a ca acést'a; nu me indoiescu, că sufletele vostre ardu de dorinti'a santa, de a fi unite cu D. dieu in iubire sî fericire eterna. Dar celu ce voiesce o tienta orecare, trebue se voiesca sî medilocene, ce ducu la acea. Voiti dar viet'i'a de veci? Trebue se voiti sî midilocene, ce ducu la dens'a; sî aceste sunt : *penetinti'a adeverala* pentru peccatele trecutului, sî *deprinderea cu fapte bune* in presinte sî venitoriu!

Deca more unu consangénu séu unu amicu alu nostru, ne imbracămu in vestminte de gele, plangemu sî ne tanguimu lenga cenusia lui recita; sî candu a moritu prin peccate sufletulu nostru, celu mai scumpu odoru, ce lu avemu in lume, se nu avemu ore lacrima, de a plange mortea lui?! Nu auditi sunandu in urechile vostre viersulu amenintatoriu alu santului Evangelistu : „*De nu ve veti pocai, cu totii impreuna veti peri*“ (Luc. XIII. 3.) Nu auditi intonandu-ve intieleptulu : „*Nu intardiá a te intorce la Domnulu, sî nu amená din di in di; cá fora veste va esí mani'a lui, sî te va perde in tempulu resbunarii.*“ (Ecl. V. 8—9.)

I. A. anulu acest'a e pote anulu nostru celu mai depe urma! Se grabimu dar a trage sama cu noi ensii-ne, se reprivimu inca odata peste viet'i'a nostra trecuta, se chiamámu inca odata in minte tote peccatele, tote foradelegile trecutului, sî se le aducemu sî se le punemu ca Mari'a Magdalin'a la petiorele Mantuatoriului, sî se le plangemu cu amaru, strigandu cu *S. Davidu* : „*Redica Domne foradelegea Servului teu, cá forte nebunesce am lucratu.*“ (II. Imp. XXIV. 10.) Penetinti'a a deschisu lotrului de pe cruce paradisulu : *Astadi vei fi cu mine in raiu* (Luc. XXIII. 44.) Penetinti'a a deslegatu legatur'a peccatoru Mariei Magdalinei : „*Ierta-ti-se tie peccatele.*“ (Luc. VII. 48.) Sî penetinti'a nostra, deca va purecede din anima umilita sî infranta, inca nu pote fi desierta; cá-ci asiá dice Domnulu prin buzele profetului seu : „*De se va intorce celu foradelege dela tote foradelegile sale, cari le-a facutu, cu viet'ia va trai si nu va mori.*“ (Ezech. XVIII. 21.)

Ci I. A. nu e de ajunsu a tiené penetintia pentru peccatele trecutului; ci e de lipsa totu odata a ne deprinde dupa poteri in tote faptele bune, ce ne sunt cu potintia; cá-ci ve intrebue cu *S. Ioanu gura de auru* : Ce ajunge a sterpi toti spinii, deca nu aruuci neci o sementia buna?! Precum din ap'a, ce trece murmurandu la petiorele nostre, nu avemu nimicu mai multu, decátu numai atât'a, cátu amu trasu séu amu beutu din dens'a; astfeliu, din dílele, orele, sî clipitele, ce fugu cu rapediune un'a dupa alt'a nu avemu nimicu alta, decátu acea, ce amu folositu din densele pentru viet'i'a de veci.

Anulu acest'a e pote anulu nostru celu mai de pe urma. Ah! de ar poté suná viersu-mi debilu cu poterea tunetului, ca se petrunda la ure-

chiale totororului poporenilor acestei sante biserice. Supliniti voi I. A. slabitiunea mea, si departandu-ve adu din s. biserica pela vetrele vostre, spuneti parintilor si pruncilor, consagenilor si amicilor vostri, spuneti totororului acelu, cari — credu — din cause euviase nu s'au infacisiatu adu aici, ca anulu acest'a e pote anulu loru celu mai depe urma; se veghiezo dar, ca va veni fiulu omenescu intru o ora, candu nu voru cugeta. Premergeti-le voi ensive cu esepu bunu. Anulu acest'a e pote anulu vostru celu mai depe urma! Ve rogu dara cu S. Apostolu: „*Amblati cu intieptiune, rescumparandu tempulu*“ (Colos. IV. 5.) Prin deprindere neintreupta in fapte bune grabiti a rescumpara tempulu trecut, ce l'ati pierdut in sedaru; si precum vamesiulu, ce sta la punte, nu lasa pre nimene se treca, pana nu va plati vam'a, ce se cuvine; astfelu si voi I. A. nu lasati a trece o di, nu o ora, nu o clipita, fora a cere si a lua dela dens'a vam'a faptelor bune. Fiti diliginti in amblarea la s. biserica, zelosi in ascultarea cuventului lui D.dieu, statatori in rogatiune, serguintiosi in primirea santelor taine, iertatori catra cei ce ve urescu si gresiescu voue, paciinti in suferintiele si lipsele vostre, cumpetati in mancare si beutura, tredi in petreceri, ajutatori vecinilor vostri, indurati catra cei seraci, frangundu panea vostra celoru flamendi, invescundu pre cei goli, primindu bucuosi in casele vostre pre drumarii osteuti; cu una cuventu folositi tote ocasiunile, ce vi se intindu, spre a aduce frupturi bune pentru viet'a eterna. Atunci lasa vena apoi mortea, candu va voi, diu'a seu noptea ca furulu, acum seu mai tardiu, sufletele nostre cu bucuria se voru despartu de lunca acest'a trecatoria, ca se treca la D.dieu, in patri'a noastra eterna, unde nu va fi plinsu, nu dorere, nu suspinare, ci victia neturburata, fericita, vietia fora capetu, care vi o poftescu totororului!

* * *

Si acum lasati I. A. se mi implinescu din acestu locu santu o placuta detorintia de omu, de cristinu si de preotu. E datina, de cu ocasiunea anului nou avuti si seraci, invetiati si neinvetiati, domni si servi si-poftescu fericire si indestulare unulu altuia. Si cu nu potu parasu acestu locu, fora a-mi inaltia manele la ceriu, si a ve cere darulu si binecuventarea lui D.dieu totororului poporenilor acestei sante biserice.

Anu nou fericitu voue parintilor! se aveti in fiii si ficele vostre mangaiarea si bucuria, ce o-a avutu prea curat'a fetiora in prunculu Isusu, vedindu-i pre ei crescundu nu numai in otate, ci si in daru si intieptiune naintea omenilor si naintea lui D.dieu.

Anu nou fericitu voue barbatilor si femeielor! iubirea curata se locuesca in animele vostre, pacea, contielegerea si credint'a se santiesca casele vostre!

Anu nou fericitu voue fetiorilor si fetiorelor! Bucuriile nevino-

vate ale teneretiei se ve intempine in calea voastra; urmarile dorerose, ale peccatorilor se nu vescediesca fruntile vostre!

Anu nou fericitu voue totororu iubitoru mei poporeni! si anulu vostru va fi fericitu, deca veti pune sperarea voastra in Domnedieu, deca veti implini cu credintia detorintiele vostre, si deca cu grigea celoru pamentesci, veti impreună grigea celoru sufletesci.

Si acum ce se ve poftescu voue, pentru cari anulu acest'a este celu mai depe urma, voue cari inca in decursulu acestui anu veti schimbá viet'i'a acést'a trecatoria cu cea eterna, ce se ve poftescu?! Se ve fia despartirea usiora si liniscita, se ve fia mortea santa si dreapta, si calatori'a la eternitate, — se ve fia, se ve fia fericita! Si deca voiu fi si cu in numerulu vostru, deca este hotaritu si pentru mine in ceriu, ca inca in acestu anu se me muta la locuintiele eterne, oh I. A. oh fiiloru mei in Cristosu! rogati-ve pentru mine, ca se afiu indurare la judecatoriulu dreptu. Asia! se rogamu unii pentru altii, ca implinindu dupa voi'a santa alui D.dieu dilele, ce le mai avemu pe pamentu, se ne potemu revede si imbracisia odinioara érași in sinulu parintelui cerescu! Amin.

Predic'a II. cu privire la serbatoarea taiarii impregiuru a D. N. I. Cr.

(de Iustinu Popfiu.)

Lips'a si modulu taiarii impregiuru sufletesci.

„Si candu s'au implinitu optu dile, ce se se taie prunculu impregiuru, s'a chiamatu numele lui : Isusu.“ (Luc. II. 21.)

Oh aduce, oh ascunse taine ale vietiei lui Isusu, cine pote se ve cuprinda?! Inainte cu optu dile vediuramu I. A. pre Fiiulu lui D.dieu scoborindu din ceriu pe pamentu, si cum? dora cu stralucire si marire domnedieesca, incungiuratu de cheruvimi, portatu de serafimi?! Nu asiá, nu asiá. Elu veni a locui intre noi asiá precumu venu in lume toti omenii, ca unu pruncu fora ajutoriu, slabu, nepotintiosu. Mai multu inca! Si parintii cei mai seraci au vr'unu locu, unde se adapostesca pre baiatielulu lor; numai Fiiulu lui D.dieu fu silitu a-si cerca léganulu seu intr'o esle, intre animale necuventatorie. Ce iubire! Ce umilintia! Dar eca abiá e de optu dile, inca atátu de fragedu, atátu de gingasielu, si trupulu lui prea santu trebuie se sangere sub taiasiulu cutitului, se se taie impregiuru.

Taiarea impregiuru suplinia si intipuia in legea vechia s. botezu alu legii noue, ea fu asediata de ensusi D.dieu, parte ca unu semnu, prin care poporulu seu alesu se se destinga de celelalte popore, parte ca unu semnu alu legaturei, ce o-a facutu D.dieu cu *Aramu* parintele evreiloru, parte ca unu semnu alu starii peccatoase si demne de pedepsa, in care se nasce totu omulu, ce vine in lume, spre curatire si iertare; cá-ci „*fora versare de sange nu se face iertare.*“ (Evr. IX. 22.)

Cine se fia cugetatu inse, că va se sentiesca odiniora ensusi D.dieu asprimea legii, care o-a datu ensusi pentru omenii pecatosi?! Si totusi e asiă. D.dieu care este peste tota legea, care este mai curatu decâtu radi'a de sore, mai curatu decâtu rou'a aurorei, se supune de buna voia legii, se arata ca unu pecatosu „*facundu-se* — cum dîce Apostolulu — *blastemu pentru noi.*“ (Gal. III. 13.)

Dar au nu suntemu noi invetiaceii, au nu suntemu noi urmatorii lui Isusu?! Se grabimu dar a urmă esemplulu lui, supunendune si noi taiarii impregiuru; dar nu taiarii impregiuru facute de mana, aretate in carne; ci taiarii impregiuru, care se intempla intru anima, intru sufletu prin desbracarea pecateloru carnii, prin infrenarea si uciderea poftelor si patimelor rele; taiarii impregiuru alui Cristosu. (Col. II. 11.) „*Că nu cea din afara aretata in carne, este taiare impregiuru; ci taiarea impregiuru a animei, intru sufletulu.*“ (Rom. II. 28. 29.)

A ve convinge 1) despre lips'a, si a ve invetiă 2) despre modulu acestei taiari impregiuru sufletesci, este scopulu cuventarii mele de astadi. Fiti — ve rogu — cu luare a minte!

I.

„*Inemicii omului, casnicii lui*“ dîce S. Evangelistu. (Mat. X. 36.) Si cine sunt ore I. A. acci casnici, inemicii vostri?! Nu parintii, nu fiii seu ficele, nu socii seu societile, nu fratii seu sorozile; ci acci casnici inemici ai vostri, cari urma toti pasii vostri, cari ambla diu'a, noptea, pururea cu voi, sunt sburdarile trupului, poftele si patimile vostre celo peccatose.

Poftele si patimile rele sunt dusmanii vostri cei mai cumpliti, cei mai noindurati; că-ci ve ataca ce'a ce aveti mai pretiosu in lume, nevinnovati'a, vioti'a si pacea sufletului, si prin gadalirea sentiuriloru ve tragu in abisulu peccateloru, si stingu in voi tota plecarea spre fapte nobili si sante. „*Era faptele trupului adeca peccatele, cari provinu din patimile rele, sunt invederate, cari sunt: calcarea de casatoria, curvi'a, necurati'a, desfrenarea, sierbirea idoliloru, fermecatoriele, certele, sfedele, zavistiele, pismele, maniele, galceocle, desbinarile, uciderile, betele, ospetiele cele cu cantece si cele asemene acestor'a. . . Cei ce facu unele ca aceste, nu voru mosteni imperati'a lui D.dieu.*“ (Gal. V. 19—21.)

Precum o apa, ce reversa infuriata peste tiermurea sa, rapesce cu sine, si nimicesce in valurile sale inflata totu, ce intempina in cale; seu precum calulu spariatu, ce scapandu din frenc, tîresce pe calaretiulu seu peste tote tufele si patimile omului, deca nu le restringe intre marginile legii, si nu le tiene in freu frie'a lui D.dieu; ele reversa si trecu peste sufletulu teu, lasandu depredatiune si prepadire in urm'a loru, si te rapescu orbisiu dela o foradelege in alti'a, pana te cufunda in peccatele cele mai grele, si te arunca in prapasti'a nefericirii eterne, de unde nu mai e mau-

tuire. Că-ci „*poft'a concepdu-se, nasce pecatulu; éra pecatulu implininduse nasce morte.*“ (Iac. I. 15.)

Dar I. A. unde foculu secotoi suge unediel'a pamentulu, acolo nu mai cresce erb'a, nu mai producu arborii, sî se usca triste semonaturele. Sî intru unu sufletu arsu de foculu patimeloru sî alu pofteloru, cum ar poté se prinda radecina, se incoltiesca sî se infloresca sementi'a fapteloru bune?!

Ce trista este sortea, ce amara este victi'a unui asemenea omu, pe lenga tota fericirea, ce se pare a o gustá pe pamentu! Patimele sî poftele rele domnescu peste tota fiinti'a lui; i turbura somnulu de nopte, sî lu impedecca in deprinderile de peste dî, i intuneca sî orbesce mintea, sî i arunca neincetatu cursa in cale, ca se cada in dens'a. Cu câtu le indestulesce mai multu, cu atâtu se aprindu mai tare; că-ci sunt nesaturate, nu cunosc capetu, nu mesura.

Dar poftele sî patimele rele ataca nu numai sufletulu, ci slabescu sî nimicescu sî sanetatea trupului. Cas'a sguduita adese de vifore, devine din ce in ce mai slaba, din ce in ce mai ruinabile, pana ce in urma se imborda; ingropandu sî pre domnulu seu su ruinele sale. Acést'a casa este trupulu omului, viforele, ce o sguduescu, sunt patimele sî poftele rele, mani'a, invidi'a, desfatarea trupesca, poft'a de avere etc. Omulu, ce nu scie sî nu voiesce a le infrená sî a le zugrumá, va vedé cu dorere, cum trupulu seu din dî in dî scade in poteri, se vescediesce, sî se scobore inainto de tempu in sinulu intunecosu alu morientului.

Au nu a avutu dara dereptu S. Evangelistu, candu a dîsu: „*Inemicii omului, casnicii lui?*!“ Au nu am avutu dereptu cu dîcundu, că acci casnici, inemicii vostri cei mai cumpliti, cei mai neindurati, sunt patimele, sunt poftele rele, cari urma toti pasii vostri, cari lesiucescu neincetatu in contra-ve sî deca nu le puneti freu, nu se odinescu, pana nu ve stingu victi'a — victi'a trupului sî a sufletului, sî ve restorna in prapasti'a periritiunii etorne, de unde nu mai este mantuire!

Dar acum au nu ar lucrá nebunescu unu omu ca acel'a, care ar primi sî ar tiené in cas'a sa pre vr'unu strainu, despre care scie, că cerca a-i turburá pacca, sî a-i rapí chiaru sî victi'a? ! Oh acesti nebuni vomu fi noi I. A. deca nu vomu grabí a scote câtu mai iute din casele, din animele nostre poftele sî patimele pocatose invecchite, sî a necá tota poft'a, tota patim'a noua inca in sementi'a ei.

Traiá odiniora unu calugheru, despre care cetimu, că in fiacare sera se caia de slabitiune sî ostenela mare. Unu sociu alu seu lu intrebá odata despre caus'a acestei caintie. „Ah! — respunse calugherulu, — atâte am de a face in tota dîu'a, încátu nu mi-ar ajunge poterile, de nu m'ar intari darulu lui D.dieu. Am de a imblandí doi soiomi, de a rotiené doi iepuri, de a deprinde doi uli, de a infrená unu balauru, de a me luptá cu unu leu, sî de a grigi de unu morbosu.“ „Ei! — i aieptá sociulu — aceste sunt caintie nebune, asemenea lucruri nu se potu impune neci unui moritoriu intru acel'a

si tempu.“ „Sî totusi e asiá cu mine, cum dîsei eu, -- respunse calugherulu. — Cei doi sioimi sunt ochii mei, cari trebuie se-i ferescu cu scumpetate, ca se nu le placa ceva, ce ar stricá fericirii sufletului meu; cei doi iepuri sunt petiorele mele, cari trebuie se le retieniu, ca se nu alerge dupa folose stricatiose, sî se nu amble pe calea pecatelor; cei doi uli sunt manele mele, cari trebuie se le deprindu sî se le invetiu la lucru, ca se nu me surprinda diavolulu fora ocupatiune sî se me prinda in latiuulu seu; balaurulu este limb'a mea, care trebuie se o tieniu in freu necontentiu; leulu este anim'a mea, cu care trebuie se me luptu neincetatu; morbosulu este trupulu meu ensusi, care se afla acusi ferbinte, acusi rece, acusi flamendu, acusi setosu, acusi sauetosu, acusi morbosu, cu unu cuventu totu intr'o stare ca ace'a, in care trebuie se-lu grigescu cu tota serguinti'a. Tote aceste me prea slabescu, me prea ostenescu!“ Cu mirare ascultá sociulu deslucirea calugherului, lu precepù sî i dede dreptu.

Lupta este vietii' nostra I. A. lupta neincetata, lupta grea, ostentoria, in contra ispitelor diavolului, in contra insielatiunilor lumii, in contra revoltelor carni. „*Fericitu barbatulu*, — striga S. Iacobu — *care sustiene ispi'a cà-ci aflandu-se lamuritu, va luá cunun'a vietiei*.“ (Iac. I. 12.)

Sî care crestinu, care ostasiu alu lui Cristosu va fi atátu de lasiu, se se retraga cu rosine din lupta, candu i se promite o respata ca acést'a, — cunun'a vietiei?! La lupta dar I. A. la lupta statornica, la lupta santa in contra patimeloru, precum ve indenna S. Pavelu Apostolulu: „*Acést'a este voi'a lui D.dieu, santirea vostra. A sci fiacare din voi a-si domni vasulu* (adeca trupulu) *seu intru santia sî onore; nu intru patima de pofta, ca cei pagani, cari nu cunosc pre D.dieu*“ (I. Tes. IV. 3—5.)

Ce stati? ce tremurati? Ve indoiti pote a ve lasá in lupta cu dumani atátu de poterici, sî atátu de numerosi ca acestia?! Nu ve temeti! „*Destoinici'a nostra este dela D.dieu*“ (I. Cor. III. 5.) Ajuunge voue darulu lui D.dieu, cà-ci prin darulu lui D.dieu „*poterea se face deplina in slabitiune*“ (I. Cor. XII. 9.) Din parte-mi, pentru de a ve ajutá intru acést'a lupta, venu a ve aretá modulu, cum se procedeti in deus'a, venu — ca se dîcu asiá — a ve dá armele in mana, ca se fia sicura invingerea vostra; despre ce in partea II.

II.

Creandu D.dieu pre omu, i-a insuflatu sufletu curatu sî santu. „*Acést'a am aflatu*, — striga eclesiastulu — *cà a facutu D.dieu pre omu dreptu*“ (Ecl. VII. 30). Dar omulu si-plecá urechi'a la sioptirile reutatiose ale diavolului, sî cadiiu in lupta. Elu se rescolá in contra lui D.dieu; patimele se rescolara in contra lui, sî provocara de aci inainte o lupta cumplita intre sufletu sî trupu; care lupta o sentí ensusi S. Pavelu, vasulu celu alesu alu Domnului intru asiá mesura încátu suspiná plinu de amaritiune: „*Ticalosu omu sum eu! cine me va mantui de trupulu mortii acesteia?*!“ (Rom. VII. 24.)

A scapá de acést'a lupta, a desradeciná, a stinge pentru totu de un'a sburdarile trupului, nu e cu potintia pana candu vomu fi incungiurati cu carnea acést'a a mortii. Dar I. A. de sî nu potemu oprí paserea, ca se nu sbore peste cas'a nostra, au nu o potemu oprí paserea, ca se nu si-asiedie cuibulu in dens'a?! Astfeliu fia revoltele trupului cátu de infioratorie, sî ispitele sentiuriloru cátu de mari, le potemu stemperá totusi cu ajutoriulu darului domnedieescu, le potemu infrená, le potemu direge, sî le potemu impededá, ca se nu si-faca cuibu in animele nostre.

S. Iacobu ne invetia, ca se facemu cu trupulu nostru sî cu poftele lui, ca sî cu calulu sî cu corabi'a. „*Eta!* — striga acestu S. Apostolu — *sî cailoru le punemu frenel in gure, ca se se supuna noue, sî totu trupulu loru lu intorcemu. Eta! sî corabiele, de sî fîndu mari, sî impingundu-se de venturi furtunose, se intorcu de prea mic'a cârma, ori in catrau voiesce cârmuitoriulu*“ (Iac. III. 3. 4.) Asiá se facemu cu poftele sî patimele nostre; se le punemu freulu mintii, sî cu voi'a nostra asiá se le diregemu, ca se nu ne pota rapí in vertegiulu loru.

Dar nu ar fi cu scopu I. A. a incepe ataculu de odata in contra totororu; o lupta ca acést'a ar fi pierduta inainte. Ce faceti, candu voiti a rumpe o legatura de nuiele, au le rumpeti tote de odata?! Nu a buna sama; cá-ci atunci ar fi in daru tota silinti'a voastra. Ci le luati un'a dupa alt'a, sî eca atunci le poteti indoiá sî rumpe un'a cáte un'a fora ostendela. Astfeliu stá lucrulu sî cu patimele sî poftele vostre. Tote la olalta, tote de odata, in daru ve veti silí, nu le veti poté zugrumá; cercati inse a le invingo un'a cáte un'a, dupa olalta, sî e sicura reusírea voastra.

Nesuiti-ve inainte de tote a cunosce patimele, cari domnescu mai potericu in voi; sî indreptati lovirile vostre cele de antáiu cu tota puterea in contra acestor'a. Au nu ar lucrá fora minte unu omu ca acel'a, care esperindu, cá ploí'a strabate ca unu riu prin acoperisiulu casei sale, s'ar pune a indreptá smentá prin ace'a, cá ar desface podulu putregítu sî parerii umedíti, éra de acoperisiulu stricatu nu s'ar ingrigi nimicu. Lucrulu de frunte este repararea coperementului; cá-ci paua ce acést'a remane spartu, folosescu prea pucinu tote celolalte lucrari. Dar chiaru asiá fora minte lucra unii crestini, cari si-infrena unele patime sî pofte merunte, éra de patimele sî poftele loru cele mai mari nu voiescu a se desbracá, ci le lasa a cresce sî a domní mai departe. Ucideti mai antáiu patimele sî poftele acele, cari sunt mai poterice in voi, sî atunci ve este asicurata invingerea sî in contra celor'alalte, precum in bataia, deca ai ucisu pre imperatulu, usioru vei poté imprasciá apoi tota armat'a. (Esemplulu cu Oloferne.)

Peste totu veghiati I. A. veghiati neincetatu, sî indata ce sentíti, cá si-redica capulu vr'o patima séu pofta rea in animele vostre, grabiti a o nadusi, pana nu a prinsu inca radecina. Deca cade o schintea cátu de mica pe vr'unu obieptu, ce pote prinde flacara, au nu grabimu a o stinge indata?! Astfeliu se zugrumámu patimele nostre indata, ce se arata, se fia acele cátu

de mice, că-ci altcum potu se incinga animele nostre intru unu focu, ce nu lu vomu mai poté stinge.

Ca stemperarea sî infrenarca patimeloru se ve suceda cu atâtu mai usioru, sterniti in voi in tempulu de ispita cugete sî dorintie sante; că-ci precum paserile mai mice facu alarma sî sbora cu gramad'a, candu vedu vre o pasere rapacia; astfeliu cugetele bunc sî dorintiele sante alunga sî departeza poftele sî patimele cele peatose.

Ascultati inca sî invetiati din ace'a ce facu medicii la lecuirea boleloru trupesci. Deca bol'a vine din recela, o lecuiescu cu mediloce incalditorie; deca purcede din caldura, o vindeca cu mediloce recoritorie. Faceti sî voi asemenea cu bolele vostre sufletesci, cu poftele sî patimele rele, sî in tempulu de ispita ve nesuiti a ve deprinde chiaru in virtutea ace'a, care e contraria patinei sî poftci, ce ve impetiesce. Deca se sentiesce cineva plecatu spre trufia, se se deprinda in lucruri umilite, despre cari crede, că voru sierbi mai multu spre degiosirea lui. Deca se sentiesce cineva ispititu de poff'a de castigu, deschida vistieria sa sî dè elemosina celoru seraci; deca se sentiesce cineva plecatu spre certe, pisma, mania, se se arete prevenitoriu, binevoitoriu catra celu ce lu vatema, etc.

Intru ace'a se nu uitati I. A. a cercá scaparea vostra in tempulu de ispita la D.dieu prin rogatiune, sî a ve scuti sub aripele indurariloru lui. Imitati pre pruncii cei mici, cari deca vedu vre unu animalu selbatecu, striga indata dupa ajutoriu, sî alerga in braciile parintelui séu a mamei loru. Imitati pre S. Pavelu, care dîce : „*Mi s'a datu boldu in carne, unu angeru alu satanei, pentru acés'a de trei ori am-rogatu pre Domnulu, ca se-lu departeze dela mine*“ (II. Cor. XII. 7, 8.) Sî suspinati cu S. Davidu profetulu sî imperatulu : „*Te iubescu Domne! poterea mea, stanc'a mea sî cetatea mea, sî mantuatoriulu meu, scutul meu, sî cornulu mantuirii mele, scaparea mea.*“ (Is. XVII. 1—3.) Ca se poteti cautá érasu cu densulu : „*Am chiamatu pre celu demnu de lauda, sî am fostu mantuitu de inemicii mei*“ (ib. 4.)

Sî acum ce se facemu I. A.?! Se ne intorcemu catra Domnedieulu sî Mantuatoriulu nostru, sî se-i strigãmu lui dintru aduncuri : Oh dulce Isuse! pana candu se ascepti tu inca dupa animele nostre? Pana candu se ascepti, ca se-ti damu intrare in sufletele nostre? Ai primitu oh dulce Isuse! a face dostulu pentru pecatele nostre prin mortea ta sangerosa; sî inca acum ca baiatielu fragedu incepi a-ti versá sangele scumpu pentru noi, lasandu a te taiá impregiuru, sî noi se-respondemu cu recela la atât'a iubire?! Oh ajuta noue, a ne intorce iubirea dela cele pamentesci, sî a o uni singuru in tine; ajuta noue a ne curatî animele de tota pat'a pofteloru, patimeloru, sî a peccatoru, ca curatîte, ca renoite se le potemu sierfi singuru tie D.dieului sî Mantuatoriului nostru, cu care dorindu dorimu a fi uniti in fericirea cerasca, ce nu va avé capotu. Amin.

N. B. Predic'a de la anululu nou se pote dice sî in dominec'a prima dupa anululu nou, mutandu numai numele; éra serbatoarea Botezului D. N. I. Cr. la care din caus'a multimii sî lungimii ceremonieloru sante si asiã in rare locuri se face Predica, o postrecemu de asta data pana la alta ocaziune, deca ne va traf D. dieu. Aut.

Predica la Dominec'a dupa Botezu.

(de Mariu Bihorénulu.)

Detorinti'a de a colucrá cu darulu lui Domnedieu.

„Fiacarui din noi s'a datu darulu dupa mesur'a darului lui Isusu Cristosu.“ (Efes. IV. 7.)

Oh nemarginita indurare a bunetatií lui D. dieu! D. dieu ne-a primitu de fiii sei, ne-a chiamatu I. A. prin chiamarea sa cea santa, ne-a chiamatu de mosteni imperatíei sale ceresci, nu dupa faptele dreptatií, ce le-amu facutu; ci dupa darulu seu, care l'a reversatu sí lu reversa imbel-siugatu asupra nostra pentru meritele lui Isusu Cristosu Mantuitoriului nostru, ca indreptandu-ne prin darulu lui, se fimu mostenitori dupa sperarea vietiei eterne. (Titu III. 5—7).

Éra sub darulu lui D.dieu intielegemu totu ajutoriulu, totu spriginulu ace'l'a, in care ne impartasiesce D.dieu dupa multímea indurariloru sale prin Isusu Cristosu, pentru de a ne pune in stare, se potemu castigá vietí'a de veci.

Midilocenele din afara, cari le intrebuintieza D.dieu, pentru de a ne intinde noue acestu ajutoriu, se numescu daruri esterne; asemenea daruri sunt p. e. fericirea de a fi nascutu crestinu, de a fi crescutu in pietate sí fric'a lui D. dieu, de a te poté cuminecá cu s. taine etc. Do aci se tienu tote intemplantarile acele, cum sunt necasurile, sí alte asemenea intemplantari, cari tientesecu, a mantui animele nostre de amagirile lumii acesteia, sí a inderceptá dorintiele sí sperantiele nostre in susu catra ceriu, cari multi crestini le socotescu numai de nescce intemplantari orbe; crestinulu adeveratu inso privesce, treba se privesca in ele certari mai inalte, cari provinu din man'a lui D. dieu spre indereptarea sí indeplinirea nostra.

Lucrarile nemidilocite, cari le eserceza ensusi D. dieu asupra sufletelor nostre, tramitiendu-le ajutoriulu seu supranaturale, se numescu daruri interne. Atari sunt p. e. lumin'a credintiei, darulu rogatiunii, dorerea de pecate, sí tote acele miscari supranaturale din laintrulu nostru, cari tientesecu, a luminá sí a intari sufletulu, a redicá plecarile sí tendintiele lui catra ceriu, a-i insuflá ur'a sí despretiulu pecatului, a-lu uni in iubire cu D. dieu, a-lu santí, sí a-lu incuragiá spre statornicia pe calea virtutiloru.

Manecandu dara din acelu adeveru santu, ce l'ati audítu in epistol'a de astadi rostitu depe buzele marelui Apostolu Pavelu, cá adeca „fiacarui din noi s'a datu darulu dupa mesur'a darului lui Isusu Cristosu“ (Efes. IV. 7.) venu a ve aretá in cuventarea mea de astadi, detorinti'a unui fiacaruia din noi, de a colucrá cu darulu lui D. dieu, fora care colucrare nu potemu ajunge la fericirile ceriului, sí nu potemu incungiurá pedepsele iadului. Fiti cu atentiune!

Unu orologiu pote I. A. se amble reu sî numai de sine, se pote chiaru opri, se nu amble; dar a se pune éراسi numai de sine in miscare, a amblá bine, a arctá sî a bate patrariele séu orele la tempulu seu, acést'a nu o pote face numai asiá de sine, nu o pote face fora ajutoriu strainu. Asiá stá lucrulu sî cu omulu in vietí'a cea sufletesca. Noi potemu se ne oprimu sî numai de noi ensíne pe calea virtutii sî a perfectiunii crestine; potemu face reu, potemu trece peste marginile legiloru d. dieesci, retocindu pe calea cea larga a foradelegiloru; dar a naintá pe calea fericirii, sî deca am retocitu depe dens'a, a ne reintorce éراسi la D. dieu prin penitintia adevérata, acést'a nu o potemu numai asiá de noi ensíne, numai asiá cu poterile nostre; la acést'a trebue sî pote se ne ajute numai darulu lui D. dieu, fora alu carui ajutoriu supranaturale ne-amu opri in pecate, precum se opresce orologiu, deca man'a nu lu aduce éراسi in miscare.

Totu ce este slabu, are lipsa de propta sî spriginu; orbulu are lipsa de conducatoriu, ca se nu cada; morbosulu ar' nevoia de mancare, ca se-si recapote éراسi poterile; arborele, are trebuintia de udare sî ploí'a ceriului, ca se infloresca, sî se produca frupturi manose; astfeliu are lipsa sî omulu de ajutoriu strainu, de darulu lui D. dieu cà-ci firea nostra patinesce inca sî acum de ranele de morte, ce i-a infiptu pecatulu stramosiescu, facutu de Adam sî Ev'a in paradisu, si slabilitiunea ei, ce provine de aici, e atátn de mare, încátu fora ajutoriu mai inaltu alu darului cerescu, pe lenga tota constringerea poteriloru nu si-pote aflá neci candu intrare la scaunulu indurariloru lui D. dieu, nu pote implini neci cea mai mica fapta buna, ce ne-ar indreptatí la remuneratiunea vietiei eterne. Acestu daru supranaturale este acél'a, la care arata Mantuitoriu, candu díce: „*Precum vití'a nu pote se aduca fruptu de sine singura, de nu va remané in butucu; asiá neci voi, de nu veti remané intru mine.*“ (Inu XV. 4.) Acestu ajutoriu este acél'a, care lu cere de susu S. Davidu, suspinandu: „*Eu retecescu ca o oe pierduta; cauta Domne spre sierbulu teu*“ (Ps. CXVIII. 176.) cauta-lu, sî lu cerceteza cu darulu teu, ca petrunsu de dorere, se se reintorca la tine pastoriulu celu prea bunu.

Nu! fora ajutoriu darului lui D. dieu nu potemu face unu singuru pasu, neci macar pasulu primu eatra acea locuintia a fericirii, care este obieptulu sperantielor nostre. Nu! fora ajutoriu darului lui D. dieu nu potemu stérni sî nutri in noi neci o dorintia, neci macar dorintí'a prima dupa acea patria fericita, unde locuesce D. dieu in marire eterna. „*Cà-ci D. dieu este — striga Apostolulu, — care lucra intru voi, si ca se voiti, si ca se lucrati, dupa buna placerea sa*“ (Fil. II. 13.) „*Deci dar — cum díce in altu locu acél'asi S. Apostolu — nu este neci dupa celu ce voiesce, neci dupa celu ce alerga; ci dupa D. dieu, celu ce se indura*“ (Rom. IX. 16.) In cunoscintí'a slabilitiunii sale, sî su poterea acestei credintie, díse Apostolulu despre sine: „*Nu eu, ci darulu lui D. dieu cu mine*“ (I. Cor. XV. 10.)

Dar I. A. precum noi nu potemu nimicu fora darulu lui D. dieu; asiá

darulu lui D. dieu nu pote se produca in noi neci unu fructu fora colucrea nostra. „*Precum pamentulu* — dîce S. Ioanu gura de auru — *nu produce nimicu, deca nu a primitu ploî'a in sine, si precum ploî'a fora de pementu nu face fructu; astfeliu neci darulu nu lucra nimicu fora de voi'a omului, dar neci voi'a omului nu pote nimicu fora de daru.*“ (c. XIX. in Mat.)

Pentru de a ve face acestu adeveru mai preceputu, ascultati aci urmatori'a asemenare :

Doi frati sapau pamentu bunu negru dintr' unu desertu, sî lipsindu-le carulu, lu portau in saci pe spate in gradinele sale, ca se imbunesca cu elu pamentulu acelor'a. Celu mai teneru se desgustâ sî amarî pentru marea arsîtia a sorelui, sî pentru muscele multe, ce lu infestau, intru atât'a, încâtu murmurâ mai la fiacare lovitura de sapa. „Iubite frate! — i dîse cel'alaltu — roga-te numai lui D.dieu pentru paciintia“. „M'am rogatu destulu — aieptâ celu mai teneru, — dar nu mi ajuta nimicu.“ — Celu mai betranu sapâ in linisce mai departe, pana implû éراسi saculu, sî apoi agrai pre fratele seu : „Iubite frate! eu ajuta-mi a luâ saculu acest'a pe umeru!“ Celu mai teneru se puse, sî cu multa truda redicâ saculu pe umerulu fratîne-seu; dar atunci celu mai betranu si-sutruse umerulu, sî saculu cadîu éراسi la pamentu. „Ce va se dîca acést'a; — intrebâ celu mai teneru cam cu indignatiune, — ajutoriulu meu nu ti pote folosi, candu lu nimicesci tu ensuti.“ „Vedi! — i respunse acum celu mai betranu, — chiaru asiâ stâ lucrulu cu darulu lui D. dieu. Darulu lui D.dieu nu ne lipsesce neci odata, dar deca nu coluerâmu sî noi cu densulu, séu deca ne chiaru contrivimu lui, cum pote se ne folosescă“ ?!

Asiâ este I. A. prin bunetatea cea nemarginita alui D. dieu suntemu asiediatu pe calea dreapta, ce duce la ceriu, sî prin meritele sale nefinite suntemu intariti cu tote midilocene, ce sunt de lipsa, a ne ajudâ intru ajungerea lui. Dar deca ne sufragemu noi ensîne cu voi'a de la aceste midiloce, deca in privinti'a mantuirii nostre ne incredintiâmu numai slabitiunii naturei nostre corupte, deca respingemu noi ensîne man'a, ce ni o intinde D. dieu; ce sperare mai potemu avé la imperati'a ceresca ?!

D. dieu „*celu ce te-a creatu fora tine,*— dîce S: Augustinu — *nu te vamtui fora tine.*“ Pentru acea a rare ori reversa elu tote avutfele daruriloru sale dintr' odata in sufletu. Elu incepe de comunu cu daruri mai mice, sî apoi lasa a cresce mesur'a bunotatii sale dupa mesur'a serguintfeii, cu care grabimu a folosi darurile lui. Deca le folosimu acele cu multiumita, lucrarea lor va cresce in noi din dî in dî; din dî in dî se voru reversâ noue riuri de daruri peste sufletele nostre, sî noi din dî in dî vomu deveni mai supusi legiloru lui, mai aprinsi de iubiro, mai nepasatori de lume, mai ingrigiti de ceriu.

Deca inse vomu refusâ a colucrá cu midilocene sante, ce ni le pune D. dieu in mana pentru castigarea fericirii venitorie, ce va fi atunci ?!

Deca pe lenga tote darurile credintiei, cari ni s'au impartasîtu de

susu, nu conformămui vietii noastră după mandatele acestei credințe domnediești; deca pe langa tote, că audim cuvântul lui D. dieu predicându-se în S. biserice, nu lu lășăm a prinde rădăcina în animele noastre; deca pe langa tote, că avem de atâte ori ocaziune, a ne apropiă de izvorul darurilor, ce ni l'a deschis D. dieu în S. taine, noi despretuim aceste izvoare de daruri, s'eu le primim cu totul reci, foră neci o pietate, foră neci o pregătire; deca pe langa tote că simțim remustrările conștiinței, prin cari pare că ne striga D. dieu: țineți penitinta „*eca stau la usie și bat*“ (Apoc. III. 20), noi remanem totuși și mai departe în starea periculoasă a pecatelor; ce va fi atunci?!

Ascultați și tremurați! „*Pentru că am strigatu — dăce Domnul — și nu m'ati ascultat; am întinsu man'a mea, și nu ati luat a minte; ci ati defaimatu sfaturile mele, și nu ati luat a minte certările mele; pentru acea și eu voi ride de perirea voastră, și me voi bucura, candu va veni voue perderea. Și candu va navală asupra voastră foră de veste nevoia, și candu va veni parirea voastră; chiamă-me-veți, dar nu ve voi aud*“ (Prov. I. 24—28.) Și érași: „*Eu mergu, și me veți cauta pre mine, și nu me veți afla, și veți mori în peccatele voastre*.“ (Inu VIII. 21.)

Ce judecata! ce pedeapsă! Cei ce nu primescu darurile lui D. dieu, și nu le folosescu spre mântuirea lor, voru peri în eternu! Și ah! ce remustrări de conștiință voru tortură în veci sufletele lor, cari au respinsu cu cerbicia tote medilokele fericirii, ce le-a întinsu Mântuitoriulu, s'au smulsu din brăciile acelu, care s'a datu mortii pentru fericirea lor, și s'au restornatu în aduneculu nefericirii nespuse. Fiacare daru, ce l'au primitu în lumca acést'a din manele lui D. dieu, și nu l'au folositu, le va stă pururea înaintea ochiloru, și ce va mară torturele i ladului. Oh de ne-amu fi plecatu totuși la chiamările lui D. dieu, voru strigă nefericirii; oh de amu fi ascultatu de invetiaturele; ce ni le-a vestitu prin preotii sei; de amu fi alergatu la izvoarele daruriloru, ce le-a deschis în mediloculu nostru, la S. taine! Dar noi nu amu urmatu viersulu lui; paradisulu, ce l'amu respinsu, candu lu poteamu castigă atât de usor, e închis pentru noi în eternu, și locuințele noastre vai! în mediloculu tortureloru, în mediloculu fiacareloru celoru foră stemperare, foră capetu!

Se ve fereșca D. dieu I. A. în îndurarea sa cea mare, ca se nu se auda în eternitate asemene caintie depe buzele voștre. Inca jace în puterea voastră, a scapă de densele. „*Inca va accepta Domnul, ca se se indure spre voi*“ (Is. XXX. 18.) Și voi se nu grabitu cu bucuria înaintea lui? Se nu grabiti ali apucă man'a, ce vi o întinde spre mântuire?! Și vi o întinde pote acum mai pe urma; de nu veți folosi ocaziunea acést'a, pote în d'eu'a, în or'a urmatoria veți plange acum din iadu nebuni'a voastră, — și veți plange în eternu!

Grabiti, grabiti dar a ve mântui, p'aua inca aveți tempu. Port'a darului lui D. dieu ve stă inca deschisă în S. taina a penitintei, mes'a lui

ve ascepta inca gata in S. taina a Cuminecaturei, D. dieu si-tiene inca intinse manele asupra capeteloru vostre, ca se ve binecuvente, ca se ve mantuesca.

Oh Domne! nu ne lasá, nu ne lasá a peri in veci. Suntemu rescumparati prin prea scumpulu sange alu Fiului teu; oh nu lasá, ca acel'a se fia cursu in sedaru pentru noi. De nenumerate ori amu respinsu braciulu teu, ce voiá se ne conduca, se ne ajute la fericire, si amu despretiuitu darurile tale; dar eca acum audíndu de nou viersulu teu, plini de penitentia reintornámu si cademu la tine parintele indurariloru, marturisindu gresielele si foradelegile nostre, si promitiendu serbatoresce coregerea vietiei nostre. Domne! indeplinesce penentini'a nostra, intaresce hotarirea nostra, si proptesce cu darulu teu slabitiunea nostra, ca fora pata si curati se ajungemu odiniora imperati' a fericita, ce o-ai pregatitu celoru ce te iubescu pre tine. Amin.

Dominec'a lui Zacheiu.

Predica.

(de Iustínu Popfii.)

Explicarea si aplicarea Evangheliei.

„Zacheic! grabesce de te scobora, cá-ci astadi mi se cade so fiu in cas'a ta.“
(Luc. XIX. 5.)

Cine este acel'a dintre noi I. A. care se nu veda in intemplantarea petrunderia ce ni o descrie S. Evangelia de astadi, o noua adeverintia despre indurarea si bunetatea nemarginita alui D. dieu catra omenii pecatosi?! Si cine este acel'a dintre noi, care la ascultarea S. Evanghelie de-astadi se nu fia sentitu reinviandu anim'a sa morta prin pecate de speranti'a mangaiatoria, ce i sioptesce, ce lu incredintieza, cá si lui i va iertá D. dieu celu prea bunu, cá si elu va fi fericitu a primi pre Cristosu in cas'a sa, in sufletulu seu, si a audí depe buzele lui domnedieesci cuvintele imbucuratorie: „Astadi s'a facutu mantuie casei acesteia;“ deca va dorí si elu dupa densulu cu dorulu celu ardiatoriu alu lui Zacheiu, si va grabi a-i gati primirea cu grabirea lui Zacheiu?! „Cá a venitú Fiulu omenescu, se caute si se mantuesca pre celu pierdutu.“ (Luc. XIX. 10.)

Reinviati de o asemenea sperantia mangaiatoria, veniti I. A. se petrecemu inca odata cu atentiune minunat'a a intemplantare din S. Evangelia de astadi, insemnandu si intiparindu aduncu in animele nostre, frumosele si fericitoriele invetiature ce ni le intinde.

Éra tu prea dulce Isuse! care prin privirea ta plina de iubire si indurare ai petrundu si ai straformatu sufletulu lui Zacheiu; care ai imbucuratu si ai santítu cas'a unui pecatosu ca densulu prin presinti'a ta cea santa; oh

petrunde și străforma sub această a cuventare, ce o faci în numele teu, și sufletele ascultătorilor mei cu darul tu celu cereșcu, umilește-te a scorbri depe scaunulu teu înaltu, a intră și a rămâne în densele, ca se veda și se sentiesca și densii ca Zacheiu, că nu e fericire, nu e bucuria, nu e pace, nu e mantuire afara de tine Domnulu nostru și D.dieuulu nostru!

Ierichonulu, unde s'a petrecutu intemplaroa din S. Evangelia de astadi cră I. A. o cetate în Iude'a, reunita pre tempulu lui Cristosu mai vortosu despre acea, că locuia în dens'a o multîme de vamesi pagani, unu felu de omeni prea despretiuiti de evrei pentru traiulu loru însielatoriu. Zacheiu eră pe acelu tempu capulu loru, carele eră forte avutu, și care dupa cum se va vedî din cuvintele sale mai tardîe și-castigase o parte a averii sale dupa datin'a vamesiloru de atunci nu chiaru pe calea cea mai de omonia. Elu audise multe frumoșe despre lucrurile facute de Cristosu; audise laudandu binefacerile și invetiaturele lui, vestindu înticleptiunea și blandeti'a lui, și premarindu minunile lui, și anim'a sa, de și peccatoșă, dar nestricată înca de totulu, se aprinse de unu doru santu, de unu doru nestinsu, a cunoșce și în faccia pre celu ce lu cunoșcea acum din faima, a vedé acele mane sante, cari impartîșera acum atâte daruri și vindecara atâte bole, a vedé acele buze binecuvantate, depe cari curgeau cu atât'a dulceția cuvintele vietici.

Cine se nu se minune de o faptă ca această a alui Zacheiu?! Au nu ati strigă ca de-o minune, candu ati vedé I. A. că unu omu încarcatu cu lantiuri țiene mesura în fuga cu unu omu liberu, neincatusiatu?! Aceșta minune sta astadi înaintea ochiloru noștri; că-ci averile mari sunt asemenea lantiuriloru, cari lu lega și împedeca pre omu, ca se nu pota curge liberu catra ceriu, țient'a sa eterna. Și cea totuși unu omu forte avutu, unu vamesiu doresce a vedé pre Isusu, și doresce a-lu vedé nu din curiositate omenesca, ci din îndemnu santu, ca cunoșcundu-lu, se creda în densulu și se-si mantuesca sufletulu seu. Fericite Zacheie! că-ci poft'a de castigu, iubirea de avere nu stinse înca totu sentiulu mai nobile în anim'a ta. Fericite Zacheie! că-ci pe lenga tota avuți'a ta cea mare, cunoșci seraci'a sufletulu teu, și cerci a află pre acel'a, care singuru te pote face întru adeveru avutu, care singuru este partea mostenirii noastre cei adeverate. Fericite Zacheie! că-ci această dorinția a animei tale este unu stratu, diu care va resari fructulu vietici eterne! Înainte numai! cerca, cauta după densulu cu zelu, cu însufletîre, cu statornicia, și dorulu animei tale nu va rămâne, nu pote se remana neimplinitu.

Zacheiu cercă acum mai de multe ori se veda pre Isusu; dar totu în daru, că-ci eră omu micu de statu, și în midiloculu multîmii, care lu încungiurá, privirea lui nu potea se petrunda pana la Isusu. Ce! dora se va lasá a se descuragiá prin această a împedecare?! Nu! neci odata nu! Unu focu sacru, unu focu nestinsu ardea în sufletulu seu, și acestu focu eră do-

ruļu, sî elu se va odinî pana nu va vedé pre celu ce doriá cu atát'a sete sufletulu seu. Elu doriá, elu ubiá, sî dorulu sî iubirea sunt invetiose, ele se sciu aflá inca sî in impre giurarile cele mai desperate, sciu strabate inca sî peste pedecele cele mai grele. De la vesel'a ceta a prunciloru invetiá densulu cum pote se veda pre Cristosu. Erá in calea, pe unde trebuia se treca Isusu, unu smochinu, lui Zacheiu i vine ceva iu minte, se cugeta pucinu, se hotaresce, sî alerga plinu de bucuria, alerga inainte, se urca ca unu pruncu pe arbore, sî cauta cu privire doritoria, sî cu doru nestemperatu catra loculu, din catrau erá se vina Cristosu. Oh I. A. ce dorintia, ce iubire minunata a trebuitu se arda in sufletulu aceluia, care in faci'a a totu poporulu se sue ca unu pruncu in arbore, numai se veda pre Cristosu. Avutii sunt de comunu sumeti, sî punu multu intru acea, cum se se infaciesieze din afara inaintea omeniloru. Zacheiu erá forte avutu, sî erá capulu, mai marele vamesiloru; intru acést'a clipita inse — ca se dîcu asi'a — se uita de sine, uita demnitatea sa; ce-i pasa lui, cà lu va luá in risu multîmea, aretá cu degetulu pruncii, batendu-si jocu de densulu; inaintea ochiloru lui erá numai unu scopu, — de a vedé, de a vedé cu ori ce pretiu pre acel'a, pre care doriá sufletulu seu.

Sî candu si-intorse ochii de pe arbore catra loculu acel'a, de unde trebuia se vina Cristosu, sî lu observá in urma apropiandu-se din departare, ah! unde e limb'a omenesca, care se pota descrie bucuri'a sî desfatarea ceresca, ce petruuse in acea clipita sufletulu lui?! Cu câtu se apropiá Cristosu mai tare, cu atátu batea anim'a lui Zacheiu mai potinte. Ah! ce nu ar fi densulu gata a sierfi, numai de ar fi invrednicitu de o cautatura, de unu cuventu alu lui Cristosu. Unu doru curatu ca acest'a nu pote se-lu lase D. dieu nemultumitu! Omulu, care lu cerca pre D. dieu cu anima infranta sî umilita nu numai cà lu afla pre densulu; ci ensusi D. dieu veng, ensusi D. dieu grabesce inaintea lui.

Ajungundu dreptu acce Isuea la arborele, in care erá Zacheiu, redicá privirea sa plina de iubire in susu, sî lu vediu. Ochii lui Zacheiu se intelnira cu ochii lui Cristosu, anim'a lui cu anim'a lui Cristosu, sî se contopira ambele intr'o iubire santa. Zacheiu sentí intru acest'a clipita preca fericita, scoborindu-se darulu lui D. dieu ca unu focu in sufletulu seu, sî incingundu in flacari anim'a sa, care ardea, ardea acum de iubirea cea mai curata catra acel'a pre care lu cunoseu a fi Mantuitoriulu lumii celu promis.

Dar Cristosu nu numai privesce la Zacheiu, ci lu sî agraesce cu blandetia, lu chiama chiaru depe nume, dîcundu: „Zacheio! grabesce de te scobora, cà-ci astadi in cas'a ta mi se cuvine se fiu“. Oh iubire a lui Cristosu catra pecatosi, ce mare esci tu! Cristosu nu dîce: „scobora“; ci „grabesce de te scobora“! Indorulu seu, de a castigá suflete nemeritoric, elu nu voiesce a acceptá neci o ora, neci o clipita! „Cà ci astadi in cas'a ta mi se cuvine se fiu“. Astadi! astadi inca! nu mane! nu alalta mane! cà-cí iubirea nu suferé neci o intardfare; neci o amonare. Sî oh cine va poté spune surprinderea, cine bucuri'a, cine incantarea lui Zacheiu, care i petrunse sufletulu la au-

diulu acestoru cuvinte D. dieesci?! Ore bine aude? Ore nu lu'insiela urechile? Ore intru adeveru Cristosu este acel'a, care indreptă catra densulu cuvintele aceste nesperate și pline de mangaiare?! Su poterea celei mai dulci impresiuni, se scobore iute depe arbore, și alerga a casa, a face tote dispusciuniile necesarie pentru primirea cuvenintiosa alui Cristosu; apoi se reintorce a-lu intempină cu cea mai adunca umilintia, și „*lu primì pre densulu cu bucuria*“.

Dar cum! cum I. A. Cristosu celu prea santu, celu prea dreptu se intre in cas'a unui păganu, se cerceteze pre unu vamesiu pecatosu, fragau, usurariu, inavutțitu pe cale nedrepta?! Dar nu erau ore in Ierichon alte case, la care se saluesca?! Totu poporulu se scarbesce de o fapta ca acest'a, fariseii murmura dîcundu : „*eca lu omu pecatosu a intratu*“; ensi-si invectia-eeii lui se minuna, și stau nimifi! Oh bunetate nemarginita alui Cristosu! Nu i pasa, că voru atacá omenii numele seu celu bunu, lu voru innegri inaintea lumii, că petrece, că tiene cu pecatosii; numai se pota dovedí loru iubirea și îndurarea sa d. dieesca, numai se pota castigá sufletele loru pentru vietí'a eterna; că-ci — precum dîcea ensusi — nu cei sanctosi, ci cei morbosi au lipsa de medicu. Și Zacheiu patimiá de bola, bola cumplita, sufletulu seu erá in periclu de a mori in peccate și a se oscndí in veoi; dar acusi lu va vindecá Cristosu, mediculu d. dieescu.

Cristosu inea nu si-deschise buzele sale sante spre cuventu in cas'a lui Zacheiu, candu eca acest'a i pasiesce inainte, și cu pevetintia adunca i dîce : Eca Domne! fora amenare voiui se indreptu tote, câte ani gresitù prin peccatele mele. „*Diومتate din averea mea o dau seraciloru, și de am nedreptatitù pro cineva, intorcu impatratu*“. Ca sorele, care strabatendu cu radiele sale prin foresta, imple tota cas'a intr'o elipita și pe nesentite culumin'a sa; asiá laminá Cristosu, fora de a fi graitu inea neci unu cuventu, numai prin radiele santiei și dereptatii sale-sufletulu lui Zacheiu, și alungá din densulu intunecimea peccatorulu, aretandu-se ca lumin'a cea adeverata, care lumina intru intunerecu. Eca-lu unu vamesiu forte avutu se lapeda de tota averea sa; diومتate o folosesce, a aliná cu dens'a fomea seraciloru, și cealalta diومتate a desdauná impatratu, pre cei ce i-a insielatu; Elu nu dîce: „*voiu dá seraciloru*“, nu dîce; „*voiu intorce impatratu*“, ci „*dau, intorcu*“; in consciinti'a deplina a peccatorulu sale, elu e gata a implini fora amenare, inea acum detorinti'a sa; ba face inea mai multu, decátu la ce erá detoriu. Elu facca destulu dereptatii, și iubirii crestinesci, și deca reintorcea numai simplu, acc'a cu ce a iusielatu pre altii, și impartíá ceva elemosina seraciloru; ci iubirea, penetinti'a lui nu se indetulesce cu atât'a; ci intorec impartiesce tota cealalta parte a averii sale intro seraci, și asiá usioratu de sarcin'a grea a grigiloru lumesci, cu anima voiosa pasiesce acum pe calea augusta, ce duce la fericire. Ce hotarire maretia! ce penetintia frumosa!

Abiá finí Zacheiu marturisirea umilita a peccatorulu sale, abiá desco-perí maretulu seu propusu, candu eca iea cuventulu Cristosu, și aschiamo

cu o nespusa placere : „*Astadi s'a facutu mantuire casei acesteia*“! Astadi fiulu peririi, fiulu maniei se fece fiulu lui D.dieu Sî credulu imperatîei ceresci; astadi vamesiulu peccatosu se fece invetiabelulu santu sî dereptu alu lui Cristosu. Zacheie! te-ai lapedatu de bunurile lumesci, sî castigasi bunuri nemarginitu mai mari, bunurile neperitorie ale ceriului, cari rugin'a nu le consuma, moliele nu le rodu, sî furii nu le fura! Sî astadi sufletulu Teu se bucura, sî se va bucurá in eterna in cet'a santiloru sî a angeriloru, petrecundu pururea cu acel'a pre care l'ai primitu cu atât'a bucuria in cas'a ta, in sufletulu teu!

* * *

Sî acum oprindu-me aci I. A. aruncandu inca o privire peste intemplantarea petruandiatia din S. evangelia de astadi, venu a ve intreba: au este vre unulu intre voi, care se nu se sentiesca petrunsu sî miscatu aduncu in anim'a sa prin atât'a indurare sî lunga rabdare alui D.dieu ca- tra omenii peccatosi?! De si peccatosulu neascultatoriu sî nemultumitoriu nu mai poté avé neci o pretinsiume, neci unu dereptu la scutulu lui D. dieu, de sî calcarile lui de lege striga neincetatu la ceriu dupa resbunare sî pedepsa neamenata; totusi D.dieu in indurarea sa cea nemarginita nu lu lasa a desperá, nu a peri, cà-ci nu voiesce moartea peccatosului, ci se se intorca sî se fia viu. Elu nu numai cà ascepta cu rabdare intorcerea peccatosului; ci ca unu parinte, care alerga plangundu dupa fiulu seu, ce vre se se arunce sî se se omora in apa, asiá petrece D.dieu pre omulu peccatosu din pasu in pasu, pe calea foradelegiloru, chiamandu-lu neincetatu a rein torce la simulu seu parintiescu, sî a nu se aruncá de buna voia sî atâtu de nebumesce in abisulu peririi; sî ca unu porumbu, care cerca a intrá intru unu turnu inchisu din tote partile, sî sborateza neincetatu incoce, si incolo, sî scodesce (spioneza) cu nealinare giuru impregiuru, pana ce afla vre o spertura, pe care se intre; asiá face D.dieu cu celu peccatosu; elu ambla, elu scodesce neincetatu cu indurarea sa in giurulu animei lui nemultumitorie, sî bate la usi'a ei strigandu cu nealinare : „*Deschide-mi sor'a mea, iubit'a mea*“! (Cant. cant. V. 3.) Deschide-mi, lasa me a intrá, sî a cuprinde tronulu meu, cà voiu a te mantui din gur'a mortii! Pentru ce o inchidi de naintea mea, pentru ce fugi de mine? Candu eu te iubescu, sî nu voiescu decâtu fericirea ta!

Asiá face D.dieu in iubirea sa nemarginita cu omulu peccatosu; asiá lu chiama, asiá lu striga cu viersulu indurarii sale, sî lu chiama, si lu striga neincetatu, a se reintorce de pe calea mortii in braciile sale.

Asiá fece elu dupa S. Evangelia de astadi sî cu peccatosulu Zacheiu, redicandu-si ochii la densulu in arbore, reversandu darulu seu in sufletulu lui, sî chiamandu-lu a scobori sî inca a scobori cu grabire, fora intardiare din arbore, cà-ci astadi doresce a salui, sî a petrece in cas'a lui.

Asiá face D.dieu sî cu voi I. A. cu privirea îndurarii sale ve petroce elu din pasu in pasu pe calea foradelegiloru vostre, sî cerca a strabate cu darulu seu in animele vostre, sî si-întinde manele sale, a ve prinde, sî a ve reintorcee, ca se nu periti in eternu. Oh îndurare! oh lunga rabdare alui D. dieu! Voi pecatosiloru! lu provocati prin peccatele vostre la resbunare sî mania, sî elu ve chiama, ve striga la îndurare! Voi blastemati numele lui, sî elu ve numesce fiii sei. Voi ve întorceti faci'a sî alergati din braciile lui catra perirea voastra, sî elu alerga dupa voi, chiamandu-ve sî strigandu-ve între suspine, a reintorcee la sinulu seu! Au nu auditi neincetatu viersulu lui in mustrarile consciintei vostre? Au nu auditi neincetatu viersula lui in frumosele cantece de penitintia, ce resuna la fiacare servitiu d.diecescu dela altariulu sî din corulu acestei sante biserice? Au nu auditi viersulu îndurarii lui sunandu chiaru in clipit'a acést'a in urechiale vostre? Au nu sentiti degetulu lui, batendu cu nerabdare chiaru in clipit'a acést'a la usi'a animeloru vostre, ca se-lu lasati a intrá?! Evangeli'a, petrundiatori'a evangelia de astadi, au nu este ca unu viersu potinte, ce ve striga din ceriu: oh pecatosiloru! pana candu me veti goní pre mine? Pana candu veti respinge man'a de impacare, ce vi o întindu? Pana candu ve veti re-luptá in contra darului meu?! Oh întorceti, întorceti la mine cu sufletu infrantu sî pocaitu, sî voiu uitá tote foradelegile, tote vatemarile voastra! Eu sum Isusu, D.dieulu, Mantuitoriulu sî acusi judecatoriulu vostru, pre care voi lu goniti!

Oh I. A. oh iubitoru pecatosi! nu lasati, nu lasati — ve rogu — a treee nefolosita acést'a ocasiune de penitintia, ce vi o întinde de nou îndurarea d.diecesca, sî nu ve inchideti urechiale de naintea viersului lui; cà-ci precum dîce principele Apostoliloru: „*Domnulu îndelungu rabda pentru noi, nevrendu ca se pera cineva, ci toti se vena la penitintia. Dar va veni dîu'a Domnului ca unu furu*“ (II. Petr. III. 9. 10.) Asiá! D.dieu lungu rabda, multu se îndura; dar pontru pecatosii impetriti va veni, va veni dîu'a Domnului, dîu'a resbunarii, dîu'a maniei ca unu furu; ce dîcu?! Va veni?! Vai! pote a venitu, pote e aci chiaru astadi! Deca Zacheiu nu ar fi ascultat de viersulu Mantuitoriului, ce i strigá: „*Grabesoe de te scobora, cà-ci astadi in cas'a ta mi se cade se fiu*“: deca nu se dá cu graba giosu depe arbore, deca nu alergá înainte spre a-lu primi cu bucuria; cine scie I. A. ore ar fi mai avutu densulu o ocasiune atátu de binevenita, a conveni cu Cristosu? Sî deca ar fi mai avutu, ore Par mai fi invrednicetu Cristosu inca odata de o privire atátu de iubitoria, sî de o invitare atátu de amicale?! Ah! Cristosu ar fi trecut pote de alta data rece pe lenga densulu, întorcundu-si faci'a de catra elu, sî Zacheiu? Zacheiu ar fi moritu pote nepocaitu in peccatele sale! Astadi dar I. A. candu auditi sî voi viersulu lui, nu ve impetriti animele vostre; cà-ci pote se încete in scurtu viersulu lui, se ve lase a grabi neturburati înainte pe calea peririi vostre sî se moriti, pecun atí traitu, nepocaiti in peccatele vostre, dusmani ai lui D.dieu!

Pentru de a nu ve espune I. A. unui asemenea pericolu, urmati esemplulu lui Zacheiu. „*Astadi in cas'a ta mi se cade se fu*“! Auditi oh peccatosloru! Cristosu vre se se scobora, vre se saluesca astadi in casele, in anitele vostre. Alergati-i inainte cu Zacheiu, si faceti tote pregatirile necesarie, pentru de a-lu poté primi cu cuvenintia. Grabiti la preotu, si prin marturisire umilita si sincera si priu cuminecare demna, departati din casele, din anitele vostre idolii rusinuti, caroru v'ati inchinatu, caroru ati sierbitu pana acum, idolii ai urei, ai pismeii, ai sumettei, ai lenii, ai clevetirii, ai poftii de castigu etc. si deca ati insielatu pre cineva, desdaunati-lu imparatu, si din cea ce v'a datu D. dieu, impartiti elemosina (mila) seraciloru intru iertarea peccatorulu vostre. Atunci va veni si va salui Christosu si in casele, si in anitele vostre, ce in cas'a, ca in anim'a lui Zacheiu; atunci veti fi fericiti, a aud si voi sunandu depe buzele lui domnedicescu cuvintele mangaitorie: „*Astadi s'a facutu mantuire casei acesteia*“! Atunci darulu si binecuvintarea lui Cristosu se va reversa peste voi si peste lucrarile si ostenelele vostre, si elu va fi, si va remane cu voi in tote zilele vietii vostre, si nu numai cu voi, ci si cu tota cas'a voastra, cu socii si sociele, cu fiii si fiicele vostre, si veti senti si voi cu Zacheiu, ca nu e fericire, nu bucuria, nu pace, nu mantuire ca fericirea, ca bucuria, ca pacea, ca mantuirea sufletulu pocaitu, impacatu si unitu in iubire imprumutata cu Domnulu D. dieu sentu. Amin.

Retorica sacra.

Cuvinte preliminare.

„Tot nos praeceptoribus, tot exemplis instruxit antiquitas, ut possit videri nulla sorte nascendi aetas felicior, quam nostra, cui docendae priores elaboraverunt? (Quint. l. XII. c. 11.)

Darulu celu mai frumosu, ce l'a primitu omulu din man'a lui D. dieu, este *facultatea de a vorbi*. Cuvintulu eserceza totu de un'a oresicare potere magica asupra animei omenesce, se se descopera acel'a chiaru si numai in balbarea unui infantu. Dar apoi candu suna cu tota virtutea si melodia elocintei depe buze depoinse?! Cine nu scie, ca cuvintulu s'a doveditu in decursulu secleloru de o potere, care conduce ursita omenimii, si care a provocatu pe scen'a lumii intemparile cele mai maretie?! Cu poterea cuvintulu se lupta marele *Demostene* intre paratii Atenei in contra apesatoriloru dulcii sale patrie, si aperi libertatea concetatianiloru sei, amenintiata, periclitata prin Filipu. Cu poterea cuvintulu pleda elocintele *Cicerone* in forulu romanu intr'o republica corupta, plecata la despotismu, pentru caus'a santa a moravuriloru oneste in contra resfatiariloru nerusfnate ale unui *Verres* si *Catilin'a*. Cu poterea cuvintulu combatea nobilele *O'Connell*

in parlamentulu Britaniei pre tiranii patriei sale nefericite. Cu puterea cuventului entusiasmă gloriosulu *Barnuliu* in *campulu libertatii* patrudiece de mîi de romani, a strigă cu unu sufletu sî cu unu viersu: „*vietia'n libertate!*“! Cu puterea cuventului naltia nemeritoriulu *A. Panu* stendriulu unirii, sî si-castigă aplauzele Bucuresciloru sî a camerei romane. Pretotindene, in *Aten'a*, in *Rom'a*, in *Londr'a*, in *Bucuresci*, la *Blasiu*, elocinti'a reportă tiumfuri, pe lenga cari triumfurile unui *Cesare* sî *Napoleonu* sunt, palide sunt efemere.

Ma neci odata nu sună cuventulu cu atât'a energia, cu atât'a unctiune ca depe naltimea amvonului, ca depe buzele serviloru basericeei. Ascultati acentele poterice ale unui *Vasiliu*, *Gregoriu Nasiansenu* sî *Ioanu gura de aur* dintre orientali, ale unui *Ciprianu*, *Ambrosiu* sî *Augustinu* dintre occidentali sî in tempulu mai nou ale unui *Bossuet*, *Penelon*, *Bourdalou*, *Massilon* dintre franci! Ce eleganta! Ce sublimitate! La vocea loru elocinte se misca consciinti'a, fiori trecu diu vene in vene, se rusneza peccatulu, sî si-redica cu mundria virtutea fruntea sa candida, Intrarmati cu darulu spiritulu S. ei domnescu cu puterea cuventului, depe amvonu, sî — ca se me esprimu asiă — tienu animele ascultatoriloru in anele sale. Acusi le cutremura, acusi le alina, acusi le cufunda, acusi le redica, sî le rapescu cu sine dela credintia la sperare, dela morte la vietia, depe pamentu la ceriu. Graescu! sî eca pleca dupa gur'a loru poporele.

Dar pana ce si-castigara acestu daru alu cuventului, pana ce se naltiara la acést'a sublimitate a elocintiei; câte dîle sî nopti au petrecutu in studiu sî pregatire; cu câta diligintia sî constantia au cercetatu scolele retorice, sî câta osteneala si-au pusu, a petrunde in spiretulu oratoriloru mari.

A sci manui bine cuventulu, eca conditiunea, fora care in daru vei cercă a cuceri animele; eca detorinti'a principale mai vertosu a acelor'a cari sunt chiamati la sublimulu Apostolatu! Fora cunosciinti'a indestulitoria a retoriceei, sî fora deprindere in principiile ei, nu va fi neci unu predicatoriu acc'a *ce ar poté, si ce ar trebui se fia*; dar apoi *a lucră mai reu, decâtu cum poti*, — observa *Cvintilianu* I. XII. c. 9. — *insemna a fi nu numai neghiginte, ci totu odata sî perfidu si vendiatoriulu causei intreprinse*.

Seiu că se voru află unii, cari pentru de a se poté dispensă pre sine dela o asemenea greutate sî sarcina, se facu cu voi'a a crede, că la implinirea Apostolatulu nu se recere luculu vorbirii elocinte, e de ajunsu darulu ceroscu, secerisiulu manosu va-urmă apoi de sine. Eca acolo — voru aretă ei — esemplulu Apostoliloru!

Ierte-mi unii ca acestia, a le respunde cu cuvintele, ce le-a indreptatu *S. Gregoriu Nasiansenu* catra accia, cari lu defaimau pentru elocinti'a sa stralucita, sî staruiaru pentru simpletatea vorbirii; „*Ace'a* (adeca simpletatea vorbirii) — le respunde s. parinte — *credeti-mi! o-asi fi imbracisiatu si eu, deca asi avé in loculu cuventarii si a invetiaturei, puterea semneloru si a minu-*

niloru“ (Orat. 27.). Ierte-mi a le lospundo cu *S. Jeronimu*, care poftesce pre criticastrii elocintiei sale, (ep. 101 ad Pammach.) inainte de a provoca la simpletatea limbii apostolice spre escusarea nesciintiei loru proprie, se semene mai antâiu Apostoliloru in santî'a vietiei sî in puterea inviarii mortiloru!

Abstragundu dar dela ace'a ce dîce atâtu de adevoratu *S. Augustinu* despre Apostoli cã: „*mie nimicu nu mi se pote vedé nu numai mai intieleptu, dar neci mai elocinte, decâtu densii*“, (de doct. christ. l. IV. c. 6) abstragundu dela acést'a, — ce'a ce imprumutã o putere neasemenata cuventului Apostoliloru, erã stralucirea semneloru si a minuniloru, ce le producea prin deusii atotpotinti'a domnediesca. Cereti-vo, castigati-vo din ceriu acestu daru, sî apoi lasati de mine tota stralucirea cuvinteloru, sî peccatosii voru cadé batendu-si piepturile sî plangundu-si peccatele la pitiorele vostre! Dar fiindu cã D.dieu acea cale extraordinaria a întorcerii sî cuceririi poporeloru o-a schimbatu in calea cea ordinaria; fiindu cã elu in statulu seu necuprinsu nu mai prevede adi pre preotii basericeii sale cu acea abundantia a poterii supranaturale; urma de sine, cã avemu detorinti'a de a recurge la midilococe, cari ni le intinde natur'a, sî a face totu, ce ni este cu potintia, pentru de a implini cu succesu misiunea inalta, la care suntemu alesi! Prin acést'a nu intielegu folosirea elocintiei cercate a retoriloru lumesci, cari nu au altu scopu, decâtu a-si castigã admiratiunea ascultatoriloru; unu oratoriu sacru, care s'ar suî pe amvonu, numai de a duce sciinti'a sî elocinti'a sa la tergu, s'ar predicã, s'ar vesti pre sine éra nu pre Cristosu celu restignitu; ci intielegu acea elocintia sacra, prin care s'au ilustratu atâti santi apostoli ai basericeii, care nu numai provoca admirare, ci totu odata te convinge, te misca, sî te rapesce la fapte maretie!

Candu scriu cuvintele aceste, unu suspinu dorerosu erumpe din pieptulu meu; cã-ci dupa esperiinti'a trista, ce avui nefericire a o face si ensuni, pregatirea fîtoriloru ministri ai basericeii la acestu ramu prea momentosu alu diregatoriei loru se considera in seminariile nostre teologice, de unu lucru secundariu, ba chiaru bagatelu, sî tenerii nostri candidati la sublima stare preotiesca, dupa studiu ostenitoriu de patru ani, sciun multe frumoase sî necesarie unui preotu, numai ace'a nu o sciun, ce e mai de lipsa, a nutri turm'a concediuta loru cu pane satfosa; sî se tramitu pe latulu oceanu alu lumii, — se tramitu a-si aruncã retiea (mregea) in numele lui Cristosu spre pescuire, fora a o sci manui.

Nu voimu a atinge cu acést'a acusare numai institutele nostre; seminariile latine din patria sî diu imperatiã patimescu de ace'asi bola.

Dar ce triumfu se pote asceptã dela unu ostasiu, care pleca in arena, fora a se precepe la manuirea armei?! Ce vîndecari se potu sperã dela unu medicu, care tracteza pre morbosii, fora a cunosce reguliele terapoticiei?!

Dar nu continuãmu mai departe. Le amintiramu sî aceste, numai spre a justificã in cãtva intreprinderea nostra; sî spre a trage atentiunea

on. publicu vomu publică în colonele acestei foie din sfer'a retoriceii și a elocinției sacre. Începem de ast'a data cu tratatul despre

Dispunerea materiei omiletice cu privire la form'a ei.

Dispunerea materiei omiletice consiste în artea, de a dá fiacrei idee, fiacrei parti din cari se compune cuvântarea, ordulu și arangiarea ce i se cuvine. Arhitectulu adeverat, ce redica unu edificiu, nu arunca materialele a valm'a un'a preste alt'a; ci pune pre fiacare a loculu, ce i se cuvine, ca se congurga tote la olalta, a formá unu monumentu simetricu, solidu și frumosu. Astfeliu oratoriulu sacru, dupa ce si-a procuratu odata materialele necesarie, cugetele și ideele, i remane inca de implinitu unu lucru însemnatu, de a le sci arangiá dupa regulele adevorate ale retoriceii, ca se faca unu întregu solidu și armoniosu. Generalulu, ce si-conduce ostasii în foculu luptei, a combate pre dusmanii, trebuie se-i scia dispune întru ordinea și dupa regulele bataliei, deca vre se-si asecure triumfulu. Disordinea ar fi unu tristu auguru de perderea luptei. Dar cine nu vede, că asemenea generalulu este și oratoriulu sacru? ostasii lui sunt ideele, sunt cugetele, dusmanii, ce are de ai atacá, sunt peccatele, foradlegile. Elu trebuie se cerce a-si dispune astfeliu ostasii seii, va se dica ideele, cugetele sale, ca se pota respinge cu gloria pre dusmanii; dar acést'a se va poté întemplá numai prin o ordinare întielepta.

Ordinea buna, dispunerea cuvântintosa e ace'a ce face meritulu principale alu cuvântarii oratorice, dela care aterna mai multu triumfulu elocinției, precum observase acum și marce erou alu forulu romanu, Cicerone. Materialele, ce le-a aflatu și le-a adunatu oratoriulu în spiretulu seii, se fia acele câtu de frumoase, câtu de porterice în sine, numai prin o împartire nimerita si-capeta adeverat'a loru strălucire, adeverat'a loru energia, bine ordinate, ele se spriginescu, se sustieniu și se întarescu împrumutatu un'a pre alta.

Cum se se dispuna, cum se se împartiesca materialele într'unu discursu?! ne dicta ens'asi natur'a. Natur'a e sasi ne spune, că oratoriulu are detorinția înainte de tote a prepará spiretele ascultatoriloru, a fiesá atentionea și a-si castigá bunavoinția loru; cea partea prima a cuvântarii, adeva: *esordulu* (exordium); dupa acestu prelude are de a propune si împartí sujetulu seii într'unu modu chiaru și plausibile; cea partea a dou'a și a treia a cuvântarii, adeva: *propusetiunea* (propositio) și *împartirea* (divisio, partitio). Dupu acestu trebuie se enareze fapt'a discursulu, deca e vorba despre cutare evonimentu particulariu; cea partea a patru'a a cuvântarii, adeva *naratiunea* (narratio); apoi e de lipsa se probe cu arguminte îndestulitorie, adevaratarea asertioniloru sale, combatendu și ruinandu obieptiunile contrariloru; cea partea a cincia și a sies'a a cuvântarii, adeva: *confirmarea*, (confirmatio) și *refutarea*, (refutatio.) În urma recapitulandu inca odata pe scurtu și lamuritu probele prăduse, face ultim'a încercare, de

a convinge și a mîscă pre ascultătorii sei; cea partea a șeptea a cuvîntării, adică : *epilogulu, conclusiunea*, (conclusio epilogus.)

Acestora șapte parti, deca luăm de bas'a impartîrii natur'a cuvîntărilor sacre, mai potemu adauge inea o parte, și acést'a este : *testulu său devis'a cuvîntării*, (textus sermonis).

Asiá dara partile metodice ale cuvîntării sacre sunt : 1) *testulu*, 2) *esordiulu*, 3) *propusetiunea*, 4) *Impartîrea*; aceste ca parti introductorie seu pregătitorie; 5) *naratiunea*, 6) *confîrmarea*, 7) *refutarea*, aceste ca ensusi corpulu seu trupulu cuvîntării; și in urma 8) *conclusiunea* seu *epilogulu*.

Nu e de lipsa, ca se vena inainte in facare discursu tote aceste optu parti, neci se ocupe totu de un'a ace'asi pusetiune. Cea ce este neincungiurabile in vereare cuvîntare oratorica, este : *esordulu, propusetiunea, confîmarea* și *epilogulu*. Noi vomu tractá aici separatu tote partile aceste intru unu modu, ca se pota profitá on. nostri cetitori de regulele loru principali in compusetiunile sale.

1. Testulu cuvîntării.

Testulu, in intielesulu, in care lu privimu aci, este reducerea pericopei evanghelice la o singura sentintia, la o singura deviza, ce se pune in fruntea cuvîntării; testulu este semburulu, din care resare tota cuvîntarea. Folosirea lui este forte vechia, și consantita prin pracs'a continua a celor mai venerabili apostoli ai bisericii.

Testulu treba se fia inainte de tote *intielegibile* și *nimeritu*, adică de acelu feliu, ca se faca o injuriintia avantajosa asupra animelor ascultătorilor. Mai bune sunt testurile acele, cari stau in legatura strinsa și chiară cu tem'a, cu adevverulu principale, ce si-a propusu a esplicá și binevesti oratoriulu sacru. Unu asemenea testu este p. e. la celebrulu predicatoriu francescu pe serbatoarea totororu santîloru : „*Bucurati-ve și ve desfatati, căci plat'a voastră multa este in coriuri*“ (Mat. V. 12.) Din care manecandu, vorbesece despre remuneratiunea santîloru. Unu asemenea testu este p. e. la faimosulu predicatoriu italianu *Porto Mauritio* intr'o predica a sa de postu : „*Eu me ducu și me veti cercá, și veti mori in pecatele voastre*“ (Inu VIII. 21.). Din care manecandu, descrie cu o insufletîre sacra și intr'o limba petrunďiatoria pana la rarunchi—periculu, ce amenintia pre peccatosii impetriti, cari in or'a ultima, voru cercá pre D.đieu, pree are l'au injuratu tota viet'a; dar nu lu voru aflá, și voru mori in pecatele loru !

Retoricii bisericii condamna, și cu dreptu cuvîntu, testurile sfortiate, cari numai cu sil'a, și asiá đicandu, numai ca trase de peru se potu aplicá pentru cutare festivitade, seu pentru cutare tema. Astfeliu defaima nemoritoriulu *Penelonu* in Dialogulu sou despre clocintia, testulu : „*Cenusi'a, ca panea o mancăm*“ (Ps. CI. 5.) aplicatu de cutare pentru Merceura cenusioi a latiniloru, (dies eicnerum sacrorum).

Testurile bine alese, nimerite, nu remanu fara impresiune binefacato-
ria; destinsu cele din cuventarile ocazionale. Astfelu cu succesu a aplicatu
predicatoriulu festivitatii de multiunita, ce s'a celebratu in Vien'a, dupa
eliberarea acelei cetati imperatesci prin *Joanu Sobiesky*, testulu : „*Fost'a omu*
tramisu dela D. diu, si numele lui era Joanu“. Si cei cari au fostu de facia
si-voru aduce a minte, si noi ne potemu intipui, ce impresiune provoca re-
pauusatulu episcopu *Vasilu* baron de *Erdelyi*, candu standu lenga trupulu
recita alu antecessoriulu seu, alu nobilulu, alu nemoritoriulu episcopu
Samuilu Vulcanu, incepu cuventarea sa funebrala cu cuvintele : „*Morit'a Sa-*
muilu“! (I. Reg. XXV. 1.) Care testu bine alesu la ingroparea unui parinte,
a carui morte o plangea clerulu, o plangea natiunea, o plangeau seracii, o
plangeau orfanii, o plangeau atatia teneri romani, lipsiti de midilocc, cari
crescusera cu spesele sale pe la facultatile mai inalte, seu cresceau inca, seu
aveau sperarea a cresce sub aripele sale parintiesci, prin liberalitatea sa
nemarginita, acestu testu bine alesu a spusu mai multu, si a sternitu in ani-
mele ascultatoriloru emotiuni mai viue, decatu tota elocinti'a, desvoltata in
decursulu cuventarii sale. *A maritu Samuilu*! Cum voru fi suspinatu la aceste
cuvinte nimerite animele ascultatoriloru, cum voru fi sentitu nereparabil'a
perdere, ce a causatu mortea lui basericei si natiunii intregi! Asemene
nimeritu, bine alesu ni se pare testulu, ce l'auu pusu in fruntea predicei
nostre pentru anulu nou : „*Domne! Iasa-lu inca si in acestu anu, dora va aduce*
fruptu; deca nu, lu vei taiu in venitoriu“.

Se incungiure predicatoriulu a folosi testuri *prea lunge*, cari constau
din periode intregi; era in testurile *forte scurte*, se aiba grige, ca acele se
faca o sentintia deplina; ar fi grosite unele testuri ca aceste : „*binecuven-*
ta“. „*intru*“, „*taci*“ etc. In care gresiela cadiura unui si dintre oratorii cei
mai mari; astfelu jesuitulu germanu *Giorgiu Hoffmann*, care discurendu in
Dom. III. dupa Pasce despre nsioratatea de a escreceu virtutile crestine, si
a observu legile divine, purcede din testulu : „*Pucinu*“! (din Inu XVI. 16.
„*Pucinu si nu me veti vedu* etc.) Din contra de si e scurtu, ar fi bine alesu
testulu : „*Nu pecatui*“ (Inu V. 14.) pentru ca face o sentintia deplina.

Aveau ordiniora unui datin'a, a prefige cuventarii cate doue testuri p. e.
si amintitulu *Porto Maurizio* vorbindu in Miercuria cenusiei despre morte,
prefige cuventarii sale testurile : „*Aduti-ti a minte oh omule! ca esci pulbere,*
si in pulbere te vei reintorce“. (Mois. III. 19.) si „*Nu ve adunati comora pe pa-*
mentu“. (Mat. VI. 19.) Cea ce se practiseza inca si acum de unii; dar
acest'a nu se comenda, ca-ci deca ambe testurile sunt consumatorie, atunci
si unulu e de ajunsu; era deca nu sunt consumatorie, se turbura armoni'a
ce treba se domnesca intre testu si intre cuprinsulu cuventarii, si se abate
atentiunea ascultatoriloru in doue directiuni diferite, cea ce nu pote se fia
neci decatu in interesulu oratoriulu.

Altcum testurile se potu folosi seu in *intiolesulu loru literale*, cum esto

p. e. celu amintitu mai susu alu lui *Porto Mauritio*: „*Adati a minte oh omule*“ etc. séu in *intielesu alegoricu*, cum este p. e. la *Porto Mantio*: „*Éra socr'a lui Simonu findu cuprinsa de friguri mari*“ (Luc. IV. 38.) din care testu trece la frigurile sufletului, la acele pecate mai mice, usioru iertatorie, cari in asemenare cu peccatele mortali sunt asiá ca frigurile in asemenare cu mortea, séu in *intielesu aplicatu*, asiá numitu *acomodativu*; asiá folosesce p. e. *Greith* in discursulu seu la restituirea unui colegiu, testulu: „*Si va esi toiaгу din radecin'a lui Jesse, si flore se va inaltá din radecin'a lui.* (Is. XI. 1.) So intielege, cá dintre tote aceste este de a se preferi *intielesulu literale*; ceste doné din urma — de sí uuii, precum *Zarbl* (Handb. der kath. Homiletik) sunt in contra — inca se potu folosi cu sucesu, numai se nu fia prea intunecose, sí fortiate, sí se nu recera o esplicatiune prea lunga, cá-ci acést'a ar cadé in daun'a cuventarii.

(va urmá)

— st — — pf —

PREMIU.

Suscrisulu, pentru de a sterni între p. o. membrii ai clerului romanu, o emulatiune nobile, m'am determinatu a escrie concursu de 4 galbeni

pentru cea mai buna predica pe Dominec'a S. Rosalielora.

Mai pe largu in Nrulu venitoriu!

Redact.

*) Cu dorero cugetámu aci la lacun'a mare, ce casea in literatur'a nostra basericesca, la *lips'a unei S. Scripture*, traduse dupa geniulu sí cultur'a inaintata a limbei nostre, sí edate intru unu formatu, ca se so pota intorce sí folosi cu usioratate. Editiunile, cari le avemu, abstragundu dela acea, cá plesnescu in facia curatí'a sí sintas'a limbei mai in fiacare síru, sunt atátu de voluminoso sí pentru acea atátu de protiose, încátu prea puțin sí o potu procurá, sí deca sí o-a procuratu, nu o potu intrebuintá decâtu cu cea mai mare greutate sí incomoditate; cá-ci trebue se-si reculega tote poterile, ca se o pota redicá dela pamentu sí se o puna pe mesa. De aici preotii nostri se folosescu de editiunea latina, altii de cea germana sí magiara, sí traducú testurile, de cari au lipsa, de multe ori cum le vone mai in graba la socotela, Cu cáta bucuria ar fi salutata dar, sí ce trecere ar avé nu numai la preotii, ci chiaru sí la civilii nostri o editiune a *S. Scripture mai practica, mai folosibele*. Am avutu ocaziune a vedé pro mesole, in bibliotecole, chiaru in tascele (tasca) unoru preotii sí civili de ai nostri s. scriptura; dar se nu cugetati cumva cá in editiunile nostre cele gigantice, aceste nu incapú in tasca, nu in biblioteca, sí numai abiá pe mesa; ci in *editiunea societatii terografice anglicane*, care se ingrivesce parintiesce sí de noi romanii Redactoriulu acestói fole inca si-a procuratí din curiositate o asemena editiune, pe care sta scrisu cu litere mari: *edit'a a sieptea*! Oro candu se voru ingrigi arhierii nostri, a suplini acést'a lacuna, si a face se incete in tergulu bibliografiei romane negutatori'a cu bibliele anglicane?! Scimu, cá suntemu inca departe de revisiunea totororú cartiloru nostre basericesci din multe motive; va aduce inse D. dieu sí acele timpuri, candu nu vonu mai vedé bucoavnele stralucindu pe altarele sí nu vomu mai audí „*slavele, prichanele, spaseni-le*“ sunandu in basericele nostre. Dar sí pana atunci pentru ce se nu facemu acea ce potemu, sí ce e neaporatu de lipsa?! Deocamdata ar fi de ajunsu, a face prin cutare basericanu alu nostru mai íscusitu in treb'a acést'a revisiunea s. scripture, dupa cutare traducere sí editiune mai buna, ce o avemu din tempulu trecutú, cum a facutu la magiarii *Tárkányi* cu traducerea sí editiunea *Szepesyana*, sí a o edá intru unu formatu gustuosu, practicú, folosibele. Acést'a o reclama clerulu, acést'a totu poporulu romanu! *Dixi et salvavi*.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu sí editoriu: **Justinu Popfiu.**

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin A l e s a n d r u K o c s i (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.